

Provinciale Staten

Notulen van 8 juni 2012

Vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op
28 september 2012)

1. Opening en berichten van verhindering	3
2. Mededelingen	3
3. Vaststellen agenda	4
4. Vaststellen notulen 20 april 2012.....	4
De notulen worden ongewijzigd goedgekeurd.....	4
5. Ingekomen stukken	4
6. Brief van Vrienden van Waterdunen NEE!! van 10 mei 2012 over Waterdunen .....(12011323)	4
7. Brief van Vrienden van Waterdunen NEE!! van 10 mei 2012 over Waterdunen .....(12011325)	4
8. Brief van Deloitte Accountants van 25 april 2012 met accountantsverslag jaarrekening provincie Zeeland 2011	4
9. Brief van Abvakabo FNV en CNV Publieke Zaak van 24 mei 2012 over vertrekregeling .....(12012655)	4
10. Brief van ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 4 juni 2012 over ontslag Commissaris van de Koningin in de provincie Zeeland	5
11. Ingekomen stukken GS en CDK	5
12. Brief Commissaris van de Koningin van mei 2012 met jaarverslag 2011	5
13. Brief GS over controleverklaring jaarrekening 2011 provincie Zeeland alsmede het accountantsverslag 2011	6
14. Voorstellen	6
15. Statenvoorstel Jaarstukken 2011	6
16. Statenvoorstel Jaarrekening 2011 van het Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland	17
17. Statenvoorstel 2 ^{de} wijziging programmabegroting 2012	18
18. Statenvoorstel Toekomstvisie voor Zeeland in het jaar 2040	18
19. Statenvoorstel Wijziging reglement van orde provinciale Statencommissies Zeeland	28
20. Statenvoorstel Mandaat Zeeuwse delegatie Algemene Vergadering IPO op 21 juni 2012	28
21. Vragensessie	28
22. Vragen van het lid Robesin over internationale Rondetafelconferentie Schelde/Westerschelde	28
23. Vragen van het lid Schönknecht-Vermeulen over de grondverwerving in Waterdunen	31
24. Moties niet behorend bij een agendapunt.....	31
25. Motie van het lid Evertz over verbetering vergelijkbaarheid provincies	31
26. Motie van het lid Van der Maas over verbetering doorstroming Noord-Zuid-verbinding.....	33
27. Motie van het lid Harpe over overdragen Westerscheldetunnel aan het Rijk	36
28. Resumptie van de besluiten.....	39
29. Sluiting.....	39

**Twaalfde vergadering
van de
Provinciale Staten van Zeeland**

vrijdag, 8 juni 2012

(Zittingsperiode 2011-2015)

Voorzitter mevrouw drs. K.M.H. Peijs,
commissaris der Koningin in Zeeland.

Aanwezig zijn de T.H. Aalfs, F. Babijn, F. Babijn, A.P. Beekman, drs. J.F.M. Bergen, C.W. De heer Bierens, G. Bouterse, J.J. van Burg, P.B. Colijn, J. van Dijen, P. van Dijk, A.I.G Dorst, ing. B. Erbisim, mr. A. Evertz, ir. B.J. Feijtel, dr. T. van Gent, R.M. Haaze, drs. E. Hageman, P.A. Hamelink, A.M.M. van Haperen, ing. L. Harpe Msc, A. Hijgenaar, R.P.M. de Kort, A.J. van der Maas, W.P.H. Markusse, J.M. Meulenberg-op 't Hof, P.C.A. De Milliano-van den Hemel, R. Muste, C.M. De Paepe, B.J.M. Pauwels, J.C. Robesin, G.D. Roeland, R. Ruissen, C.M.M. Schonknecht-Vermeulen, R. van Tilborg, H.C.M. Thomaes, G. van Unen en J. Werkman, te zamen 38 leden, alsmede de heer drs. P. Joosse, griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig de heren C. van Beveren, S.J. Heijning, G.R.J. van Heukelom, en drs. B.J. de Reu, leden van Gedeputeerde Staten.

1. Opening en berichten van verhindering

Opening: 09.30 uur.

De **voorzitter**: Ik heet alle aanwezigen hartelijk welkom. Bericht van verhindering is ingekomen van de heer Van Geesbergen.

2. Mededelingen

De **voorzitter**. Wij spreken vandaag over de jaarrekening en het accountantsverslag. Voorts nemen wij een besluit over het voorstel voor het ontwikkelen van een toekomstvisie voor Zeeland tot 2040. Zoals altijd sluiten wij vanmiddag af met de vragen van statenleden en met moties vreemd aan de orde van de dag.

Op uw tafel vindt u de gewijzigde agenda en de nagekomen stukken, die u ook al digitaal hebt ontvangen.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. Na afsplitsing van de PVV lijkt het zoeken van een goede naam voor een nieuwe fractie vrij eenvoudig. In eerste instantie leek de naam Helder Zeeland een goede keus. Mevrouw Helder, Tweede Kamerlid, belde mij echter op en zij vond deze naam een ongelukkige keuze. Ik heb mevrouw Helder kunnen geruststellen en haar verteld dat de Kiesraad de naam te veel op Helder Zeeuws vindt lijken. Dus hebben wij een nieuwe naam: Natuurlijk Zeeland. Natuurlijk Zeeland voldoet aan de criteria van de Kiesraad om aan de verkiezingen mee te kunnen doen. Natuurlijk Zeeland heeft voormalig belastinginspecteur Kees Vreeken als fractiemedewerker aangesteld. Johan Hessink gaat voor Natuurlijk Zeeland als burgercommissielid functioneren.

Natuurlijk Zeeland blijft zich inzetten voor de lastenverlichting van de Zeeuwse burgers. Natuurlijk Zeeland streeft ernaar dat alle bewoners prettig en comfortabel wonen in de provincie Zeeland. Natuurlijk Zeeland blijft tegen ontpoldering. Natuurlijk Zeeland zal er bij het nieuwe kabinet op aandringen, het Westerscheldeverdrag op te zeggen en zo deze fout van Balkenende te corrigeren.

De heer **Hijgenaar** (D66). Wij hebben kennisgenomen van de afsplitsing van de heer Muste en van de mooie naam Natuurlijk Zeeland. Ik had die zelf niet beter kunnen bedenken. Hoeveel persoonlijke stemmen heeft de heer Muste behaald bij de verkiezingen?

De heer **Muste** (NZ). Ongeveer 960 stemmen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Is dat voldoende om een zetel in dit gremium te vertegenwoordigen?

De heer **Muste** (NZ). Een voorkeurszetel is elfhonderd zoveel.

De heer **Hijgenaar** (D66). Dat is spijtig. Dat betekent dat de heer Muste dankzij de Kieswet het woord kan voeren en een fractie kan vormen, maar niet is vertegenwoordigd door het aantal Zeeuwen dat nodig is om hem echt democratisch te legitimeren.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Het is een individuele afweging van statenleden of zij wel of niet bij hun partij blijven. Wij kunnen daarover allemaal een eigen standpunt hebben. Ik vind dat wij collega's niet de maat moeten nemen - en ik

proef dat uit de woorden van de heer Hijgenaar - als iemand om welke reden dan ook een afweging maakt. Bij eerdere afsplitsingen heb ik de D66-fractie daarover nooit gehoord.

De heer **Hijgenaar** (D66). Zal ik dat met terugwerkende kracht doen? De Kieswet staat dit toe en wij zullen ons daarbij neerleggen. Wij zullen op dezelfde manier met de heer Muste samenwerken als met ieder ander Statenlid. Wij vinden echter dat dit verschijnsel enigszins een leemte is in die Kieswet. Wanneer iemand zich afsplitst en met minder stemmen verder gaat dan nodig is om een zetel te bezetten, van welke partij dan ook, vinden wij dat niet goed.

De heer **Bierens** (VVD). De heer Hijgenaar erkent dat de Kieswet die mogelijkheid biedt. Ik dacht dat hij het ging afzetten tegen het aantal stemmen dat ieder van ons heeft behaald en dan heeft een aantal mensen in deze zaal een probleem. Daarop was mijn opmerking gericht.

De heer **Hijgenaar** (D66). Waarvan akte! Daarin heeft de heer Bierens gelijk. Dat is wellicht ook een leemte in de Kieswet. Het is nu eenmaal zo geregeld.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat wij de Kieswet een andere keer op de agenda zetten en dat wij nu verder gaan met de vergadering.

3. Vaststellen agenda

De **voorzitter**. Op hun tafels treffen de leden een gewijzigde agenda aan, met drie later ingekomen stukken.

Ik constateer dat de Staten kunnen instemmen met de aldus gewijzigde agenda.

4. Vaststellen notulen 20 april 2012

De notulen worden ongewijzigd goedgekeurd.

5. Ingekomen stukken

6. Brief van Vrienden van Waterdunen NEE!! van 10 mei 2012 over Waterdunen (12011323)

Afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen.

7. Brief van Vrienden van Waterdunen NEE!! van 10 mei 2012 over Waterdunen (12011325)

Afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Ik stel voor om deze twee brieven te agenderen voor de eerstkomende REW-vergadering.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (VVD). Voorzitter. Wij ondersteunen dat verzoek.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de overige fracties dit verzoek steunen. Aldus wordt besloten.

Zonder stemming wordt besloten, deze brieven te behandelen in de commissie REW.

8. Brief van Deloitte Accountants van 25 april 2012 met accountantsverslag jaarrekening provincie Zeeland 2011 (12012441)

Afdoeningsvoorstel: betrekken bij de behandeling van de jaarstukken provincie Zeeland 2011 (FEZ-043).

Zonder discussie en zonder stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

9. Brief van Abvakabo FNV en CNV Publieke Zaak van 24 mei 2012 over vertrekregeling (12012655)

Afdoeningsvoorstel: afhandeling overdragen aan GS.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Ik zou dat niet willen doen. Wij hebben er vragen over gesteld en er in de commissie over gesproken. Gedeputeerde Van Heukelom heeft toegezegd, ons daarover te informeren. Ik wil eerst dat overleg voeren en ik wil graag dat wij voor het reces duidelijkheid krijgen.

Pas daarna besluiten wij wat wij met deze brief doen. Ik vind het te vroeg om nu de afhandeling aan GS over te dragen.

Gedeputeerde **Van Heukelom**. Ik heb in de commissie beloofd dat ik het Presidium zal informeren en hoop dat na gesprekken deze week aanstaande maandag al te kunnen doen.

De heer **Beekman (CU)**. Ik stel voor dat wij deze brief opschuiven naar de agenda van 22 juni 2012. Dan kunnen wij ons er gefundeerd een oordeel over vormen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat hiertegen geen bezwaar bestaat.

Zonder stemming wordt besloten, de behandeling van de brief uit te stellen tot 22 juni 2012.

10. Brief van ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 4 juni 2012 over ontslag Commissaris van de Koningin in de provincie Zeeland (12013458)

Afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen.

Zonder discussie en zonder stemming wordt overeenkomstig het afdoeningsvoorstel besloten.

Voorzitter: Roeland

11. Ingekomen stukken GS en CDK

12. Brief Commissaris van de Koningin van mei 2012 met jaarverslag 2011 (12011327)

Afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen.

De heer **Beekman (CU)**. Voorzitter. Wij willen het voorstel graag behandelen in plaats van voor kennisgeving aannemen.

De **voorzitter**: Het Presidium is vanmorgen bijeengewees, zij het niet voltallig, en heeft besloten de afhandeling te wijzigen in behandelen. Er kan dus inhoudelijk over dit onderwerp worden gesproken.

De heer **Beekman (CU)**. Wij vonden het iets te kort door de bocht om het jaarverslag voor kennisgeving aan te nemen. De CdK heeft in dit jaarverslag duidelijk gemaakt wat zij het afgelopen jaar heeft gedaan. Ik dank haar namens mijn fractie voor het jaarverslag. Het blijkt maar weer eens hoeveel zij voor Zeeland doet. Zij spreekt één dag met hoogwaardigheidsbekleders, zij vertegenwoordigt de belangen van Zeeland in Den Haag en zij leest tegelijkertijd kinderen voor. Het zegt iets over de diversiteit van haar taak, maar ook over de manier waarop zij die uitvoert. Zij is er in tijden van blijdschap en geluk, maar ook in tijden van verdriet. Ik denk dan aan het verschrikkelijke wat vorig jaar in Arnhem is voorgevallen.

Mijn fractie maakt van deze gelegenheid gebruik om haar daarvoor te bedanken en ons respect uit te spreken voor de wijze waarop zij daaraan invulling geeft. Wij weten dat, als alles goed gaat, wij nog één jaarverslag van haar mogen verwachten. Wij wensen haar veel kracht en wijsheid, energie en enthousiasme toe om ook het komend jaar deze taak met plezier te vervullen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel (CDA)**. Voorzitter. Ik sluit mij graag aan bij de inbreng van de heer Beekman. Het jaarverslag is een mooi, glossy exemplaar, maar het gaat vooral om de inhoud. Wij spreken onze dank uit aan de CdK voor de taken die zij heeft vervuld: benoemingen burgemeesters, de aftrap van de Statenverkiezing op 1 maart 2011, waarop zij haar stempel heeft gezet bij het station. Het was toen geen mooi weer, maar dat was niet erg. Zij geeft steun bij droevige gebeurtenissen, vooral bij verkeersslachtoffers. Zij is altijd zeer betrokken.

Ook zijn er nog de behandeling van de decoratievoorstellen, haar toezichthoudende rol, maar vooral de vele reizen naar Den Haag en de inzet die zij voor de Zeeuwse zaak pleegt. Wij waarderen die enorm.

Wij zijn benieuwd hoe het volgend jaarverslag eruit ziet. Het zal immers slechts enkele maanden betreffen.

Wij danken de CdK hartelijk en hopen dat zij haar werk met plezier voortzet. Wij zien uit naar de komende tijd.

De **voorzitter**: Ik had namens mijn fractie ook het woord willen voeren. Ik had dat in gelijke bewoordingen gedaan als de heer Beekman en had

de CdK dan gevraagd om de tomeloze inzet waarmee zij voor Zeeland bezig is, tot de laatste dag voort te zetten in het belang van Zeeland. Ik verwacht overigens dat zij dat doet.

Mevrouw **Peijs**. Om een misverstand weg te nemen: er moet nog een verslag komen van een jaar en twee maanden. Dan is het voorbij. Ik heb mijn afscheid aangekondigd omdat er tijd moet zijn om een goede opvolger te vinden. Er zijn nog negen maanden te gaan en wij weten allemaal wat voor mooie dingen er kunnen gebeuren in negen maanden. Ik ga er vol tegenaan! Ik heb de laatste vrucht van die negen maanden bij de heer Beekman gezien. Dat was een heel mooie productie.

Het stempel regende weg op 1 maart 2011, maar dat wil niet zeggen dat het niet nuttig was, want het waren goede verkiezingen. De Zeeuwen hebben aangegeven wat zij de komende vier jaar willen en iedereen is bezig om dat uit te voeren.

Bij de zware taak van PS om een nieuwe CdK te kiezen, wil ik wel meegeven dat het een ontzettend interessante en mooie baan is. Het is niet altijd zonneshijn, er zijn ook heel droevige zaken, maar je staat heel dicht bij de mensen, veel dichters dan je in Den Haag ooit kunt. Ik hoop dat er een nieuwe CdK komt, waarmee Zeeland goed voor de dag kan komen.

Zonder stemming wordt overeenkomstig het voorstel van het Presidium besloten, de brief te behandelen.

Voorzitter: Peijs

13. Brief GS over controleverklaring jaarrekening 2011 provincie Zeeland alsmede het accountantsverslag 2011 (12013451)

Afdoeningsvoorstel: betrekken bij de behandeling van het statenvoorstel Jaarstukken 2011 (FEZ-043)

Zonder discussie en zonder stemming wordt overeenkomstig het afdoeningsvoorstel besloten.

14. Voorstellen

15. Statenvoorstel Jaarstukken 2011 (FEZ-43)

Hierbij is tevens aan de orde de brief van GS over de controleverklaring jaarrekening 2011 provincie Zeeland alsmede het accountantsverslag (12013451)

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Ik sta enigszins nerveus voor u, want enerzijds lees ik deze keer voor het eerst de speech elektronisch voor en anderzijds was ik in de veronderstelling dat wij ook voor de jaarstukken hadden afgesproken om een zekere volgorde aan te houden en dat het niet mijn beurt was om te beginnen. Ik vind dat echter niet erg.

De jaarstukken 2011 zijn van een iets hogere consistentie dan die van 2010. Wij complimenteren de ambtelijke organisatie daarmee. Ik weet dat de heer Roeland eraan hecht dat ik ook het college daarmee complimenteer en dat doe ik dan ook.

Over het oordeel van de accountant kunnen wij tevreden zijn. De toezegging dat het oordeel van de accountant over de opmerkingen van het vorig jaar volgende keer deel uitmaakt van de stukken hebben wij in de commissie verheugd in ontvangst genomen. Zoals bekend vinden wij dat heel belangrijk, want daaruit blijkt dat wij niet alleen een goede maar ook een lerende organisatie zijn, die ieder jaar een beetje beter wordt.

Bij een aantal beleidsdoelen zien wij het woord "gedeeltelijk" staan bij de score voor het behalen van het doel. Dat doet om twee redenen pijn. Allereerst omdat niet alle doelen zijn gehaald, maar ten tweede omdat de geformuleerde doelstellingen niet scherp waren en het onnodig was om voor zo'n vage omschrijving te kiezen. Dat is geen tekortkoming in de jaarstukken, maar iets wat wij vooral bij het vaststellen van beleidsstukken beter willen regelen in de desbetreffende nota's.

Bovendien is bij een beleidsdoel als "nul ernstige verkeersslachtoffers" het oordeel "gedeeltelijk" een beetje wrang. Het antwoord in de commissie dat het hier gaat om vermijdbare verkeersslachtoffers en dat dit een groot verschil zou maken, maakt dit nog eens extra wrang. Voor de D66-fractie is er namelijk geen verschil tussen verkeersslachtoffers en vermijdbare verkeersslachtoffers. Wij vinden alle verkeersslachtoffers vermijdbaar en zouden dat graag in het beleid tot uitdrukking zien komen.

De D66-fractie vindt het een slechte zaak dat er in een jaar waarin PS hebben besloten de provinciale belastingen, in het bijzonder de opcenten, te verhogen, een overschot van 16,3 mln. ontstaat. Belastingen moeten geen sluitstuk van de begroting zijn en in dit geval hadden wij niet eens een sluitstuk nodig. Dat van de 16,3 mln. al 11,4 mln. is ingeboekt, betreurt onze fractie. Wij zouden er de voorkeur aan hebben gegeven dat de Staten over de hele 16,3 mln. een besluit hadden kunnen nemen als invulling van het budgetrecht.

In de kerntakendiscussie hebben wij het college meerdere malen horen zeggen - en mogelijkwijs heeft het daarin gelijk - dat het ministerie in hoge mate bepaald heeft waaraan wij ons geld moeten besteden en hoeveel wij krijgen. Dat was het budgetrecht van PS. Wij zouden toch in ieder geval willen beslissen wat wij gaan doen met de gelden die wij overhouden.

Om hieraan, ook al is er niet veel meer te besteden, toch invulling te geven, heeft de D66-fractie een motie voorbereid. Van de resterende 4,9 mln. wil de D66-fractie 3 mln. storten in een fonds Westerschelde Vervroegd Tolvrij. Wij hebben het al eens eerder geprobeerd met een soortgelijke motie, waarin wij ook de tolvrije dagen en de middelen die daarvoor beschikbaar waren, wilden betrekken, maar dat mislukte, waarschijnlijk omdat wij aan het eind van de dag een beetje moe waren en niet meer zo goed naar elkaar luisterden. Ik kan mij niet voorstellen dat er fracties zijn die niet willen meewerken aan het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. Ik dien de motie bij dezen in.

De voorzitter: Door het lid Hijgenaar is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 8 juni 2012;

Stellen vast dat:

Provinciale Staten van Zeeland de bevolking inclusief de Zeeuwse werkgevers perspectief willen bieden om de Westerscheldetunnel eerder tolvrij te maken dan is voorzien.

Overwegende dat:

- in het kader van de Tunnelwet Westerschelde vervalt op 14 maart 2033 de bevoegdheid van de N.V. Westerscheldetunnel om tol te heffen, waarna de staat het beheer zal overnemen;*
- de dividuutkeringen van de WST worden ingezet om de financiering van de Sluiskiltunnel te realiseren, waardoor een nauwe financiële relatie is ontstaan tussen de beide tunnels;*
- de WST vervroegd tolvrij maken derhalve mede afhankelijk is van de totale bouwkosten van de Sluiskiltunnel en de exploitatie van de WST;*
- er sprake is van toenemend gebruik van de WST en derhalve ook meer dividendopbrengsten;*
- uit de jaarstukken 2011 een feitelijke bestedingsruimte van 4,9 mln. wordt voorgesteld om toe te voegen aan de algemene reserve en hieruit 3 mln. kan worden gereserveerd voor het "Reserveringsfonds Westerscheldetunnel vervroegd tolvrij";*
- vervroegd tolvrij maken een grote verbetering in het sociaal-economisch klimaat in Zeeland betekent, toerisme en bedrijvigheid stimuleert en de mobiliteit vergroot;*

- een reservering ook nog kan worden ingezet om tegenvallers in de bouw van de Sluiskiltunnel, die niet binnen de bestaande financiering kunnen worden opgelost, te dekken;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op om een reserveringsfonds "Westerscheldetunnel vervroegd tolvrij" op te richten en hierin 3 mln. te storten uit het besteedbare deel van de jaarrekening 2011 en deze reservering in de komende jaren, waar en wanneer mogelijk, te vergroten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 1.

De heer **De Kort** (PvdA). Voorzitter. Een klassiek voorbeeld van de wind uit de zeilen nemen! Begin deze week had ik mij voorbereid op dit agendapunt en dan komt er afgelopen woensdag via de e-mail een schrijven van Gedeputeerde Staten met hierin een reactie op de door de accountant gemaakte opmerkingen in de laatste Statencommissie Bestuur, Financiën & Welzijn en de brief van de accountant van 25 april 2012.

In deze brief van Gedeputeerde Staten staat netjes opgesomd wat zij met de gemaakte opmerkingen en aanbevelingen gaan doen. Zoals wel vaker worden alle aangedragen zaken netjes overgenomen. Prima! We moeten het daar in elk geval niet meer over hebben. Wel maakt de PvdA-fractie een compliment over de kwaliteit van de jaarstukken. Goed leesbaar, alleen nogal uitgebreid.

De opmerking van de accountant dat het goed zou zijn om de omvang van de jaarrekening de komende jaren te beperken, kunnen wij onderschrijven. Tevens wordt de suggestie gedaan om volgend jaar de speerpunten van beleid meer te belichten. Beide adviezen worden overgenomen door Gedeputeerde Staten en we zien er zeer naar uit.

De PvdA-fractie stelt vast dat de financiële positie van de provincie Zeeland nog steeds voldoende is, al zou de huidige commotie inzake de kerntakendiscussie anders doen vermoeden. Meer daarover op 22 juni 2012. Ook het weerstandsvermogen heeft zich de laatste jaren goed ontwikkeld.

De PvdA-fractie is voor een verstandig investeren in de Zeeuwse samenleving. De PvdA-fractie heeft een toekomstbestendig Zeeland voor ogen. Dat betekent dat de Zeeuwse regionale economie duurzaam moet worden gemaakt. Ook wil onze fractie dat in Zeeland op een kwalitatief hoog niveau kan worden geleefd. Dat betekent dat er voldoende werkgelegenheid moet zijn met

daarnaast een kwalitatief goed voorzieningenniveau. De Zeeuwse leefbaarheid! Laten wij daar als Provinciale Staten dan ook voor gaan.

Ik eindig mijn betoog met een compliment en een woord van dank aan de ambtelijke organisatie voor het gedegen financieel overzicht en voor de belegde bijeenkomsten voor de statenleden afgelopen tijd. Deze waren nuttig. Dank u wel namens de Statenfractie van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Soms bespreken wij stukken die alweer achterhaald zijn op het moment waarop wij ze bespreken. Nu zijn jaarstukken altijd een terugblik op het vorige jaar, maar met de komende kerntakendiscussie lijken het deze keer wel jaarstukken uit een ver verleden. Zo is de SP-fractie benieuwd wat er overblijft van het hele programma Sociaal Beleid. Als het aan dit college ligt, is dat niet veel, zo vreest de SP-fractie.

Volgens deze jaarstukken hebben wij ruim 10 mln. over. Volgens de accountant komt het merendeel hiervan doordat wij niet goed begroten en door risico's die wij niet meer als risico's inschatten, zoals bij de asbestclaims. Hoe zit dat? Is er in Zeeland geen asbest meer? Zijn er geen risico's meer? Dit zijn incidentele meevallers, geen structureel geld, geen garanties voor de toekomst.

Een en ander staat nog los van de risico's die de provincie nog loopt, zoals met Perkpolder, Waterdunen, Zeeland Seaports, het niet op orde zijn van Juvent en de frictiekosten van alle wilde plannen die het college nog aan het uitvoeren is.

De heer **Roeland** (SGP). Mevrouw Van Unen suggereert dat het college allerlei wilde plannen aan het uitvoeren is. Kan zij daarvan voorbeelden noemen?

Mevrouw **Van Unen** (SP). De SP-fractie vindt de 57+ regeling een wild plan. Als directeuren ontslag nemen en er via externe bureaus nieuwe mensen worden geworven, maakt de SP-fractie zich zorgen over de mogelijke financiële consequenties voor de provincie.

Er zijn ook posten waaraan deze provincie te veel uitgeeft, zoals mobiliteit. Wij hebben 9 mln. meer uitgegeven dan oorspronkelijk begroot op dit programma, in totaal 94 mln. Dat is 11 mln. meer dan volgens de ijkpunten van het Rijk. Als het aan dit college ligt, gaan wij op dit onderdeel nog meer uitgeven. Dit asfaltcollege laat steeds meer zijn ware gezicht zien. Tel daarbij op de bijna 16 mln. die wij ook dit jaar weer hebben uitgegeven voor externe inhuur. Dat is bijna net zoveel als vorig jaar.

De SP-fractie heeft er toen al opmerkingen over gemaakt, maar dat was blijkbaar geen reden om er iets aan te doen. Als het aan de collegepartijen ligt, huren wij voor ieder wissewasje weer een extern bureau in. Wij krijgen straks een voorstel voor 350.000 euro uit ons eigen Statenbudget.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA).

Mevrouw Van Unen zegt dat de collegepartijen nog meer kosten willen maken voor inhuur van externen. Zij komt dan bij het voorstel waarover wij straks spreken. Zij zal in ons betoog horen dat de CDA-fractie daarvan geen voorstander is. Ik kan mij dus niet aansluiten bij haar opmerking.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Gelukkig niet alle collegepartijen, maar toch wel heel veel. Wij krijgen straks een voorstel voor 350.000 euro uit ons eigen Statenbudget. Blijkbaar kan ons eigen personeel dat ook niet, terwijl wij nog steeds 163 mensen in dienst hebben waarvoor geen werk is en die wij straks gaan betalen om niet te werken. Dan raakt de SP-fractie echt het spoor bijster.

Er zijn ook programma's waaraan wij te weinig uitgeven, zoals natuur en recreatie. Daar geven wij veel minder uit dan oorspronkelijk begroot. Bij natuur besteden wij 5 mln. minder dan begroot en bij recreatie 4 mln. Volgens onze rekenkamer geven wij op deze twee programma's bijna 13 mln. minder uit dan de ijkpunten. De SP-fractie vindt dat juist op deze twee onderdelen de toekomst van Zeeland ligt. Dit college ontvangt onze gasten blijkbaar liever met asfalt en beton. Geloof me, daarvan hebben onze gasten genoeg thuis. Rust en ruimte worden steeds schaarser, laten wij daar zuinig op zijn.

Dat brengt mij bij de wijze waarop statenleden moeten controleren of de miljoenen die de provincie te besteden heeft, worden besteed zoals is afgesproken. De jaarstukken zijn verbeterd, maar hoe vaak hebben wij niet moeten lezen dat een doelstelling gedeeltelijk is gerealiseerd. Welk gedeelte dat is en hoe groot dat is, moet duidelijker. Dat valt vaak niet te achterhalen. Dat kan en moet beter!

Zeeland staat er financieel niet zo goed voor. Ondanks het feit dat wij zogenaamd 10 mln. overhouden, lopen wij grote risico's. Volgens ons is dat om andere reden dan het college ons wil laten geloven, bijvoorbeeld kleine bedragen die wij uitgeven aan Terra Maris.

Het mag duidelijk zijn dat dit de verantwoording van het college is over de financiën van vorig jaar. Als de SP-fractie het voor het zeggen had, zou dit een heel ander stuk zijn geweest. Dan maakten wij nu heel andere plannen voor de toekomst.

De heer **Colijn** (CU). Ik heb een vraag aan mevrouw Van Unen. Hoe zou het stuk er dan hebben uitgezien? Het is immers een financiële verantwoording.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ik zei: als wij het voor het zeggen hadden gehad, had het er anders uitgezien. Er zou dan bijvoorbeeld minder uitgegeven zijn voor asfalt en er zouden minder plannen worden gemaakt voor asfalt en meer voor recreatie en natuur.

De heer **Colijn** (CU). Ik begrijp dat, als de SP-fractie het voor het zeggen had gehad, zij het geld anders had besteed.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Het lijkt wel alsof wij al met de algemene beschouwingen over de voorjaarsnota beginnen. Dat wil ik niet doen, al is de verleiding groot als je zo wordt uitgedaagd. Ik spreek in de eerste plaats mijn dank uit aan de ambtelijke organisatie en het college voor de stukken en de wijze waarop zij ons hebben geholpen bij de voorbereiding. Het is een heel omvangrijk pakket en bij het verkrijgen van de gegevens is enige hulp welkom. De organisatie en het college stonden daarvoor zeer open.

Het college verdient ook complimenten voor het feit dat het weerstandsvermogen is toegenomen, iets wat echt noodzakelijk was. Je kunt het college veel verwijten - ook als de ChristenUnie-fractie in het college had gezeten, was er een ander beleid geweest - maar qua financieel beleid is er een goed stuk afgeleverd.

Tegelijkertijd werpt het stuk een schaduw vooruit naar de kerntakendiscussie bij de voorjaarsnota. Het gaat dan om vragen als: waar staan wij voor en hoe ziet de toekomst eruit? Bij sommige beleidsdoelen ontstaat er dan enig gevoel van weemoed.

Wij gaan graag de discussie aan over de toekomst van Zeeland. Wij komen daarover later deze dag nog te spreken. Het gaat om de vraag wat voor Zeeland wij willen zijn. Die discussie gaan wij voeren, maar die past niet bij de jaarstukken.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Voor ons liggen de jaarstukken 2011, een boekwerk waarin GS zich financieel verantwoordt en waarvoor de betrokken medewerkers zich wederom vol enthousiasme hebben ingezet. Zij hebben getracht inzichtelijk te maken hoe het college in het eerste jaar van Stuwende Krachten de gelden hebben ingezet. Een prima leesbaar stuk! Er zijn duidelijk verbeteringen

doorgevoerd ten opzichte van vorige jaren, maar er valt nog steeds veel te verbeteren in de verslaggeving, zoals de gedeputeerde in de commissie al aangaf.

Het valt op dat het ene programma concreter is uitgewerkt dan het andere. Ook tijdens de behandeling in de commissie Ruimte zijn er veel vragen gesteld. Vooral in de programma's Water, Milieu, Natuur en Landschap valt er nog veel te verbeteren. Het college is echter op de goede weg. Met concretere doelstellingen zullen er concretere verslagen kunnen worden uitgebracht. Een doelstelling die in 2027 moet worden gehaald, bijvoorbeeld inzake wettelijke normen, is wel erg ver weg en roept vragen op.

De jaarrekening is door de accountant positief beoordeeld en zo hoort het ook. Ook de accountant heeft echter nog opmerkingen en verbeterpunten. Zo kan de toegankelijkheid worden verbeterd en de omvang beperkt. Er moet meer nadruk worden gelegd op de speerpunten. Prima, maar wij moeten wel zorgen dat wij geen informatie missen. De CDA-fractie pleit ervoor om informatie op hoofdlijnen te verkrijgen. Ook in ons Statenwerk moeten wij ons daarop richten. Natuurlijk blijft het belangrijk dat risicovolle projecten nog eens apart worden toegelicht.

Ik ga hier geen pleidooi voor de voorjaarsnota houden, maar heb enkele inhoudelijke opmerkingen. 10,1 mln. voor de resultaatbestemming is positief. Er zijn echter ook zorgen over de niet gehaalde doelstelling van de ILG. Ook zijn er kansen voor de Provinciale Grondruilbank, die op initiatief van de CDA-fractie tot stand zal komen. Wij hebben ook zorgen om het afstoten van taken op milieubeleid, waarbij termijnen van vergunningen niet meer worden gehaald en op die wijze vergunningen misschien wel van rechtswege worden verleend. Wij zullen daarop alert moeten zijn. Wij hebben ook zorgen dat, als subsidies wegvallen, er uiteindelijk niets meer gebeurt en het niet op een andere manier wordt opgepakt.

De CDA-fractie is bijzonder te spreken over de nieuwe aanpak van het college inzake de behandeling van de jaarstukken. Wij hebben het zeer gewaardeerd dat er een bijeenkomst "Zicht op beleid" is gehouden en dat er spreekuren zijn ingesteld. Op die wijze konden technische vragen worden beantwoord, zodat voorkomen wordt dat er ellenlange schriftelijke artikel 44-vragen komen, waar sommige fracties erg van houden. Dat is onnodig. Tijdsbesparing is prima.

Er zit heel veel werk in het opstellen van de jaarstukken. Dat vele werk staat niet in verhouding tot de wijze van afdoening in de Staten. Dat gaat meestal nogal snel, ook vandaag weer, en daarmee zouden wij de indruk kunnen wekken dat wij de jaarstukken niet belangrijk vinden. Dat is een

verkeerde conclusie. Daarom dank aan het college en de betrokken medewerkers.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Het heeft ons deugd gedaan dat de organisatie, de griffie en het ambtelijk apparaat van GS de bijeenkomst Zicht op beleid hebben georganiseerd. Dat gebeurt bij andere onderwerpen ook en die bijeenkomst is heel verhelderend geweest. Wij zien uit naar het vervolg erop volgend jaar. Ook de inloopsprekuren vonden wij een goed idee. Die bieden de mogelijkheid om detailvragen te stellen buiten de vergadering om en dat is een goed initiatief.

Het is onze fractie opgevallen dat de bevindingen van de accountant deze keer - in tegenstelling tot vorig jaar - overwegend positief waren. De accountant heeft een aantal aanbevelingen gedaan, bijvoorbeeld inzake de budgetbewaking. De calculaties Waterdunen moeten periodiek worden geactualiseerd en PS moeten worden geïnformeerd. Wij ondersteunen die aanbevelingen en zijn blij met de reactie van GS. Het college neemt die aanbevelingen ter harte. Dat betekent voor de toekomst opnieuw een verbeteringslag voor de jaarstukken over het volgende begrotingsjaar.

Zijn wij er dan? Nee. Ondanks het feit dat de kwaliteit van de jaarstukken ieder jaar toeneemt, zijn wij er nog niet. Wij vinden dat concreter moet worden aangegeven in hoeverre doelstellingen zijn gerealiseerd. Daar is echt een verbetering te behalen. Er staat een aantal keren dat een doelstelling gedeeltelijk is gehaald. Dat moet concreter, bijvoorbeeld met een percentage, maar andere mogelijkheden zijn ook denkbaar. "Gedeeltelijk" zegt als zodanig niets. Het kan zijn dat er 1% is gerealiseerd, maar het kan ook 99% zijn. Het college moet zijn best doen om daarin volgend jaar verbetering aan te brengen.

De omschrijvingen van wat werkelijk verwezenlijkt is, kunnen tekstueel ook beter. Soms is het even zoeken voor een eenvoudig Statenlid als ik om vast te stellen of het echt over de doelstelling gaat als het college over de realisering schrijft. Ook daar is een verbetering mogelijk. Een en ander neemt niet weg dat ik het college complimenten maak en uiteraard ook de ambtelijke organisatie.

De uitvoering van de maatregelen van de Kaderrichtlijn Water blijft op onderdelen ver beneden het gewenste tempo. Daarvoor zijn oorzaken aan te wijzen, maar ik vraag daarvoor nadrukkelijk aandacht. Het gaat om zaken voor de lange termijn. Wij zullen in deze periode niet direct worden geconfronteerd met de gevolgen van het achterblijven in tempo van de uitvoering van de maatregelen. Op de lange termijn lopen wij echter tegen problemen aan. Wat gaat het college

daaraan doen? Vraagt het hiervoor aandacht bij het Rijk?

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Uit de jaarrekening 2011 blijkt een toename van het eigen vermogen, een aanzienlijke stijging van de weerstandscapaciteit, een echt rekeningsaldo van 4,9 mln. en een vrij deel van de algemene reserve van ruim 43 mln. Je kunt als college van GS en als verantwoordelijk gedeputeerde met een slechter rapport thuiskomen. Goede cijfers dus, maar relativering is op z'n plaats, zo vindt de VVD-fractie.

Enerzijds omdat die mooie jaarcijfers veroorzaakt zijn door zeer incidentele meevallers, waaronder 12,5 mln. dividenduitkering EPZ voor oplossing van het geschil met RWE en anderzijds omdat het vrije deel van de algemene reserve veel minder vrij is dan het oogt. Wij hebben immers afgesproken dat de ondergrens van dat vrije deel 25 mln. moet bedragen met het oog op onverwachte tegenvallers en dat we daarnaast 10 mln. beoogd Deltadividend binnen de algemene reserve parkeren omdat er nog geen zekerheid bestaat omtrent de hoogte van het jaarlijkse dividend van Delta N.V. vanaf 2013.

Er zijn nog andere onzekerheden en risico's, zoals nieuwe bezuinigingsdoelstellingen vanuit het Rijk, de mogelijke invoering van de Wet houdbare overheidsfinanciën en de financiële omvang van onze eigen gebiedsprojecten en deelnemingen. De weerstandscapaciteit zou volgend jaar zo maar weer kunnen zijn afgenomen. Ik ben blij dat de SP-fractie onze relativering deelt. Ik zeg dat vooral met het oog op de kerntakendiscussie die wij nog gaan voeren.

Echt te spreken is de VVD-fractie over de administratieve en beheersmatige vorderingen die zijn gemaakt ten opzichte van vorig jaar. Dat is niet in de laatste plaats ook van belang voor de beheersing en inperking van risico's. Moesten wij vorig jaar bij de behandeling van de jaarrekening 2010 nog constateren dat de registratie die voor een goed financieel beheer noodzakelijk is, op onderdelen tekortschiet, nu is dat duidelijk anders. Zo wordt de laatste hand gelegd aan het completeren van het contractenregister en is een centrale en controleerbare registratie van aan- en verkopen van grond eindelijk tot stand gekomen. Ik heb nog wel een vraag: is de grondvoorraad nu al volledig in beeld en traceerbaar, of moeten op dit onderdeel nog vorderingen worden gemaakt?

Het accountantsrapport is ronduit positief over de beheersmatige vorderingen. De administratie is op orde en dat is een compliment waard aan het college en de ambtelijke organisatie. Met de getrouwheid en rechtmatigheid zit het ook goed.

Verbeterpunten blijven er ook: de door de accountant gesignaleerde punten, maar ook de

mate van realisatie van de doelstellingen, de integraliteit en het vergroten van de leesbaarheid in z'n algemeenheid.

De recent ontvangen schriftelijke reactie van GS op het accountantsverslag geeft ons vertrouwen dat vorderingen zullen worden gemaakt bij de volgende jaarrekening. De open houding die in die brief naar voren komt en die wij ook geproefd hebben tijdens de Zicht op beleid- bijeenkomst scheppen verwachtingen voor volgend jaar.

Nog een tweetal specifieke opmerkingen. De beheersmaatregelen bij de Stichting Juvent rond verantwoorde indicatoren en uitgaven jeugdzorg blijken de afgelopen jaren niet aan de eisen te hebben voldaan, waardoor een accountantsverklaring met beperking voor rechtmatigheid is afgegeven. Het college heeft de stichting daarop aangesproken en gaat ervan uit dat onze accountant in de jaarrekening 2012 een dergelijke opmerking niet meer hoeft te maken. Dat kan zo zijn, maar de VVD-fractie is wel benieuwd of die tekortkomingen nog financiële consequenties kunnen hebben en zo ja, of de gedeputeerde dan met de VVD-fractie van mening is dat die dan niet op het bordje van de provincie terecht horen te komen.

In de toelichting schrijft het college dat voor het in stand houden van de ICT-infrastructuur de structurele dekking voor de komende jaren zal worden verhoogd, nu de ervaring heeft geleerd dat die de afgelopen jaren ontoereikend was en investeringen deels met incidenteel budget zijn gedekt. Dat het college daaraan een einde wil maken, is de VVD op het lijf geschreven, maar tegelijkertijd zou zij het nog mooier vinden wanneer de bestaande structurele budgetten in het licht van de nieuwe organisatie en efficiencyvoordelen toereikend zouden blijken te zijn, met andere woorden dat een bijraming niet nodig is.

Ten slotte spreekt de VVD-fractie haar waardering uit voor de inspanningen die zowel bestuurlijk als ambtelijk zijn geleverd aan de totstandkoming van deze jaarrekening en de wijze waarop de statenleden in het voortraject van deze behandeling erbij betrokken zijn.

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. Onze inbreng kan kort zijn. In algemene zin zijn de jaarstukken goed leesbaar, waarvoor dank. De stukken mogen wat de PVV-fractie betreft nog beknopter zijn, rekening houdend met de kaders van de accountant. De jaarrekening is akkoord bevonden door de accountant en dan is onze fractie ook akkoord.

Voorzitter: Roeland

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Het college is blij dat de statenleden overwegend positief reageren op de jaarstukken 2011. De complimenten neem ik graag in ontvangst en ik zal die doorgeleiden naar de ambtelijke organisatie. Mevrouw De Milliano zei al dat wij zo'n heel dik boekwerk eigenlijk in heel korte tijd afdoen, hetgeen geen recht doet aan alles wat er aan werk gedaan is. Er zit inderdaad heel veel werk in, ook om PS zo goed mogelijk te informeren over het gevoerde beleid. De afwikkeling gaat inderdaad redelijk snel. Ik zal de opmerkingen doorgeleiden.

Wij hebben de behandeling wat aangepast. Er is een Zicht op beleid-bijeenkomst gehouden. Ik heb begrepen dat dit is gewaardeerd. Ook de spreekuren hebben in een behoefte voorzien. Wij zullen die graag voortzetten. Als er nog verbeteringen mogelijk zijn, zijn wij graag bereid daaraan mee te werken. Er zijn immers wel verbeteringen doorgevoerd, maar daarmee zijn wij er nog niet. Dat geldt ook voor de informatievoorziening aan PS.

Veel sprekers zijn ingegaan op de beleidsdoelen. Vaak is aangegeven dat die doelen gedeeltelijk zijn gerealiseerd. Wij hebben in de commissies al vastgesteld dat zulks verbetering behoeft en dat het te maken heeft met het formuleren van het beleid. GS moeten ervoor zorgen dat de doelen in de begrotingen die worden voorgelegd, concreet worden geformuleerd. Wij letten daarop. Wij kunnen dat voor het eerst doen met de begroting 2013, want de begroting 2012 is al vastgesteld. Wij hebben onlangs een bericht de ambtelijke organisatie ingestuurd met de oproep om de doelen in de begroting 2013 concreter te maken, zodat de Staten concreter kunnen worden geïnformeerd over het gevoerde beleid.

De heer **Hijgenaar** zegt dat het hem niet uitmaakt of een verkeersslachtoffer vermijdbaar was of niet. Het moet worden verwerkt in het beleid. Het lijkt mij verstandig om daarover in de commissie door te spreken. Niet alle verkeersslachtoffers zijn echter voor de provincie vermijdbaar. Als iemand als gevolg van overmatig alcoholgebruik verongelukt, is het heel moeilijk om dat als overheidsorgaan te voorkomen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Daarom gaat het nu precies. Er is een verschil te maken tussen eigen schuld, verwijtbaarheid en vermijdbaarheid. Die dronken automobilist die in de auto stapt, moeten wij proberen tegen te houden en flink op zijn lazer geven, zodat hij dat een volgende keer niet meer doet. Dat moet de insteek van ons beleid zijn. Ik ben het met de gedeputeerde eens dat dit niet altijd lukt. In de commissie leek het erop dat het standpunt was: er is een aantal verkeersslachtoffers waaraan je niets kunt doen en dat is pech, en dat er een aantal vermijdbaar is en

dat je daaraan nog kunt werken. Dat vinden wij een verkeerde grondhouding.

Natuurlijk is er een beperking aan wat wij kunnen doen, maar wij moeten de wens en het beleid hebben om ieder ernstig verkeersslachtoffer te voorkomen, ook die aan wie je het zelf zou kunnen wijten.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). De heer Hijgenaar begrijpt toch zelf ook wel dat het college niet in staat is om een dronken automobilist uit zijn auto te halen. Die bevoegdheid ligt niet bij het college. Er zijn andere organen die zich daarover druk moeten maken.

De heer **Hijgenaar** (D66). Het gaat om onze grondhouding ten aanzien van verkeersslachtoffers. Als wij de grondhouding hebben dat wij willen proberen te voorkomen dat er verkeersslachtoffers vallen, zijn wij tevreden. Het is evident dat het niet altijd lukt. Ik verwacht niet dat de heer Van Beveren zelf de platte pet opzet en de weg opgaat. Wij moeten gezamenlijk proberen te sturen op een goede behandeling van dit probleem.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat de gedeputeerde zijn betoog vervolgt.

De heer **Van Beveren** (GS). Bij mijn weten is in de laatste commissievergadering een stuk gevraagd, waarin het college ingaat op de realisatie van de verkeersaanpak. Daarin zit een onderdeel handhaving en sensibilisering. Aan de hand daarvan kunnen wij hierover spreken.

De heer Hijgenaar zegt dat de opcentenverhoging onnodig was, omdat er een groot overschot is in de jaarrekening. Wij hebben deze verhoging volledig aangewend voor de verlaging van de tarieven. Dat dit in werkelijkheid iets anders uitpakt, heeft te maken met het verkeersaanbod, maar daar hebben wij de opcenten voor gebruikt.

De heer **Beekman** (CU). De gedeputeerde zegt dat de opcenten helemaal zijn gebruikt voor de verlaging van de tarieven. Volgens mij zijn ze echter voor de helft daarvoor gebruikt en voor de helft voor infrastructurele projecten.

De heer **Hijgenaar** (D66). Mogelijkerwijs zou op enig moment een verhoging van de opcenten noodzakelijk zijn geweest. Wij zijn daarmee te vroeg geweest. Het was nog niet nodig.

De heer **Van Beveren** (GS). De heer Beekman heeft gelijk. De helft is inderdaad besteed aan infrastructuur.

Diverse statenleden hebben gewezen op de omvang van de jaarstukken. Het boekwerk is te dik. Ook de accountant heeft gezegd dat de stukken meer op speerpunten gericht zouden moeten zijn. In de commissie heb ik gezegd dat wij een poging zullen wagen. Als je dat gaat doen, loop je echter het risico dat je dingen niet vermeldt en PS willen graag volledig geïnformeerd worden. Ik zal proberen daarin een goede middenweg te vinden. Mevrouw Van Unen heeft concreet gevraagd wat er overblijft van het programma Sociaal Beleid. Het sociaal beleid is grotendeels ondergebracht bij de gemeenten. Enkele overstijgende taken blijven bij de provincie en ik ben van mening dat wij die beter in een leefbaarheidsprogramma kunnen onderbrengen. Dat past beter bij de kerntaken, maar daar komen wij nog op terug.

Mevrouw Van Unen heeft gevraagd naar de asbestrisico's. Ik heb in de commissie gezegd dat de risico's inzake asbest - het gaat vooral om vergoedingen die wij nog zouden moeten betalen - zijn afgenomen.

Er is door verschillende sprekers aandacht gevraagd voor de grote projecten. Het is belangrijk dat de Staten daarover adequaat en periodiek worden geïnformeerd. De accountant wijst ons daarop. Het college zit er dus bovenop. Overigens is de accountant van mening dat die informatie tot nu toe op een goede en fatsoenlijke manier wordt gegeven en ik ben daar blij mee.

Mevrouw Van Unen stelt ook vast dat wij te veel uitgeven aan mobiliteit. Wij geven 684.000 euro minder uit dan wij hebben begroot, weliswaar na wijziging. Er zit een overschrijding op de uitgaven, maar die is er ook aan de batenkant. Per saldo geven wij minder uit dan wij hebben begroot. Bij mobiliteit gaat het vaak om grote bedragen en investeringen die je soms naar voren haalt en soms moet uitstellen. Het college heeft dat aardig in de greep.

Mevrouw Van Unen heeft voorts gesproken over de externe inhuur. Dit punt leeft ook bij andere fracties. De vrees wordt geuit dat wij na de reorganisatie meer externe inhuur zullen hebben, terwijl het college juist heeft gezegd dat dit niet het geval is. Het is ons niet duidelijk waar de vrees vandaan komt.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Beloofd de gedeputeerde dat er in de jaarstukken van volgend jaar aanzienlijk minder dan 16 mln. externe inhuur is?

De heer **Van Beveren** (GS). Dat hebben wij al beloofd, dus ik kan dat herhalen.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Kan de gedeputeerde iets meer zeggen over de wijze waarop hij het percentage inhuur van de totale loonsom naar beneden wil brengen? Wij kunnen er lang en breed over discussiëren, maar het is duidelijk dat dit percentage fors is.

De heer **Van Beveren** (GS). Wij hebben de commissie twee maanden geleden behoorlijk uitvoerig geïnformeerd over de kosten van externe inhuur. Er was een vergelijkingsoverzicht 2010-2011. Wij hebben een onderscheid gemaakt in de vormen van externe inhuur. Wij hebben een koppeling gezocht bij de Rijksnorm. Daar zitten wij onder. Het gaat hier dus niet verkeerd. Het kan natuurlijk altijd minder. Het begrip externe inhuur wordt heel breed geïnterpreteerd. Alles wat wij bijvoorbeeld doen op het gebied van natuur met DLG wordt allemaal tot de externe inhuur gerekend. Dat zijn echter uitgaven waar wij niet onderuit komen en waar wij gebruik van moeten maken. Je moet dat specificeren en kunt niet in zijn algemeenheid zeggen dat het te veel is.

Een en ander heeft natuurlijk een relatie met het formatiebestand, maar ook met de manier van werken. Wij gaan anders werken. Wij gaan een andere organisatie inrichten. Wij hebben concreet gezegd dat de post externe inhuur omlaag kan en wij gaan dat realiseren.

De heren Beekman en Bierens spreken over het weerstandsvermogen. Het is een speerpunt van het beleid van het college om de risico's te beperken. Hoe minder risico's, hoe groter het weerstandsvermogen. Wij proberen de risico's te mitigeren waar dat maar enigszins kan.

De heer Roeland heeft terecht iets gezegd over de budgetbewaking. Het is een instrument dat wij goed moeten toepassen en wij hameren er bij de ambtelijke organisatie op dat dit goed gebeurt.

De heer Roeland heeft gevraagd naar de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water. Hij heeft geconstateerd dat de uitvoering achterblijft en gevraagd wat GS daaraan gaan doen en of er stappen worden genomen richting het Rijk. Mijn collega Heijning zal die vraag straks beantwoorden.

De heer Bierens heeft terecht gezegd dat de financiële resultaten wat gerelativeerd moeten worden. Dat klopt. Wij hebben voor de algemene reserve 25 mln. als ondergrens afgesproken. Er zit nog 10 mln. in voor de buffer voor het Deltadividend. Als je alles doorrekent, zouden wij een algemene reserve hebben van 43 mln. Er zit dus eigenlijk globaal nog ruimte in van 8 mln. Wij zullen nagaan hoe wij dat bedrag op een goede wijze kunnen inzetten voor de Zeeuwse samenleving. Wij gaan daarover nu niet spreken en ook niet bij de voorjaarsnota. Wij zullen dat na de kerntakendiscussie doen.

Er is gevraagd of er nog nieuwe kortingen van het Rijk op ons afkomen. Dat zou kunnen. In de voorjaarsnota houden wij rekening met een korting van 2,4 mln. structureel. Of dat voldoende is, zullen wij zien. De circulaire van het ministerie komt vandaag naar buiten en dan kunnen wij snel doorrekenen hoe het uitpakt.

Er is gevraagd naar de Stichting Juvent. Collega Van Heukelom zal die vraag beantwoorden en dat geldt ook voor de vraag over de ICT-infrastructuur.

Dan kom ik bij de motie. Daarin wordt voorgesteld om een reserveringsfonds Westerschelde Vervroegd Tolvrij in te stellen. Het college hecht eraan PS erop te wijzen dat wij een dergelijke voorziening al hebben. Daarin worden de dividenden van de Westerscheldetunnel gestort. Daaruit moeten wij eerst de kosten van de aankoop van de aandelen betalen en ons aandeel in de Sluiskiltunnel. Pas als die zijn afgelost, komen wij toe aan het tolvrij maken van de tunnel. Het is een politieke keuze of je naast de bestaande voorziening nog een andere voorziening wilt instellen, maar het lijkt ons niet nodig. Wij ontraden het aannemen van deze motie.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Worden de overrendementen niet in eerste instantie gebruikt voor de Sluiskiltunnel? Als er dan nog overrendementen zijn, was het de bedoeling van het college om die te gebruiken voor onderhoud van en nieuwe infrastructuur. Wij hebben daartegen hevig bezwaar gemaakt. Is het niet de bedoeling, dat geld van de extra rendementen wordt gebruikt voor aanleg van nieuwe of onderhoud van bestaande infrastructuur? Ik vraag het opzettelijk omdat er vandaag nog een motie wordt ingediend door de SGP-fractie.

De heer **Van Beveren** (GS). Er is mij niets van bekend dat wij de inkomsten uit de Westerscheldetunnel aanwenden voor infrastructuur buiten het tunneltracé om. De tunnel zelf moeten wij onderhouden vanuit de dividenden. Er is nog nooit toe besloten door PS. Alles wat aan dividend beschikbaar komt vanuit de Westerscheldetunnel wordt in de voorziening gestort en gebruikt om de aankoop van aandelen af te lossen en de Sluiskiltunnel mee te betalen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Het is niet onze bedoeling om naast de bestaande reservering een nieuwe reservering tot stand te brengen. Wij vragen met de motie om middelen die beschikbaar zijn te gebruiken voor het eerder tolvrij maken van de tunnel. Hoe de motie in de praktijk wordt uitgevoerd, of dat in een bestaande of nieuwe

voorziening gebeurt, is niet essentieel. Dat is uitvoering.

De heer **Van Beveren** (GS). De motie draagt GS op een reserveringsfonds op te richten. Los daarvan wijs ik de heer Hijgenaar erop dat de discussie over het vervroegd tolvrij maken pas kan worden gevoerd als de twee zaken die ik heb genoemd, aflossing aankoop aandelen en de kosten van de Sluiskiltunnel, achter de rug zijn. Als wij dat nu al besluiten, lopen wij vooruit op dingen die wij verwachten, maar nog niet weten. Dat gaat echt niet.

De heer **Hijgenaar** (D66). De motie behandelt deze zaken en geeft er een helder antwoord op. Het gaat om het vervroegen van het moment van tolvrij maken. Als de rendementen er al in zitten, vallen wij terug op het eerstgenoemde, de middelen die wij over hebben en kunnen gebruiken op basis van de bestemming van die middelen.

De heer **Bergen** (CDA). Ik ben betrokken geweest bij het besluit dat de provincie Zeeland eigenaar werd van de Westerscheldetunnel en de hele constructie waarin gezorgd is dat de kruising Sluiskil kan worden gefinancierd. Dat is een vrij ingewikkelde zaak geweest. Natuurlijk is er altijd een roep om de tunnel tolvrij te maken, maar wij hebben een behoorlijke stap genomen en daarmee moet zorgvuldig omgegaan worden. Ik onderstreep wat de gedeputeerde hierover heeft gezegd.

De heer **Hijgenaar** (D66). Terugkijken is geen hobby van de D66-fractie. Wij hebben dat in dezen echter wel gedaan. Als wij goed terugkijken, is de beslissing om de tunnel in eigen beheer te nemen in het licht van de huidige kerntakendiscussie indertijd misschien wel juist geweest, maar het is nu een moeilijke. Dat is een motie van de GroenLinks-fractie en die ga ik op dit moment niet verdedigen. Wij vinden dat tol heffen een domme manier is van belasting heffen. Je stopt bij een hokje om geld te betalen. Het is slecht voor het toerisme, voor de economie en voor de mensen die forensen. Hoe eerder wij eraf zijn, hoe beter, want je bent niet alleen af van het betalen van de tol, maar ook van de kosten van het heffen. Dat proberen wij te bewerkstelligen. Wij proberen niet het besluit van destijds op de helling te zetten of te veroordelen. Wij proberen de termijn waarop wij het realiseren in te korten.

De heer **Van Beveren** (GS). Zoals ik al zei, is het een politieke keuze van de Staten om vanuit het rekeningsaldo extra geld in de voorziening te

stoppen, zodat de tunnel eerder tolvrij kan worden. Ik zou dat niet doen. Extra voorzieningen instellen is niet aan de orde. Het moment waarop de tunnel tolvrij kan worden is afhankelijk van het extra geld dat erin komt. Als alleen de dividenden in het fonds worden gestopt, is dat rond 2030.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan gedeputeerde Heijning.

Voorzitter: Peijs

De heer **Heijning** (GS). Er is gevraagd naar de risico's op termijn van het niet tijdig uitvoeren van een aantal maatregelen van de Kaderrichtlijn Water. Er zitten zekere risico's aan, maar het is vrij ingewikkeld om die nu in te schatten. Wij hebben immers nog 15 jaar om te voldoen aan die Kaderrichtlijn Water. Een en ander gaat weliswaar gefaseerd van 2021 naar 2027, maar wij kunnen er een hele tijd over doen. Op dit moment zijn er extra problemen en die hebben te maken met de bezuinigingen op de natuur.

Zoals bekend, is er nogal wat samenhang tussen het besteden van gelden voor de natuur en het uitvoeren van maatregelen van de Kaderrichtlijn Water. Het breder maken van randen langs sloten en watergangen heeft bijvoorbeeld nut vanuit de Kaderrichtlijn Water, maar ook vanuit de natuurregelgeving. Dan combineer je middelen. Nu er bezuinigd wordt op de natuurmiddelen, bestaat er een risico dat zulke maatregelen ook vanuit de Kaderrichtlijn Water gezien moeilijker wordt.

Er is landelijk een commissie van wijzen aan de gang om het IPO te adviseren over de besteding van de natuurmiddelen en de inzet van gronden die moeten worden verkocht om geld op te leveren om andere projecten uit te voeren. Die commissie spreekt deze maand met alle provincies. Wij hebben dat gesprek al achter de rug. Er zijn veel vragen gesteld en wij moeten nog informatie schriftelijk aanleveren. De commissie maakt in de zomerperiode een advies en dat moet er begin september liggen.

Als dat advies door de deelnemers in het IPO wordt overgenomen, hebben wij in het najaar duidelijkheid over wat ons in Zeeland te doen staat. Wij gaan dan onze eigen nieuwe EHS-begrenzing vaststellen. De Staten worden daarbij uiteraard betrokken. Daarin zit een prioriteitstelling en het mede van nut zijn van het uitgeven van geld voor de Kaderrichtlijn Water is daarin een heel belangrijk criterium. Dan kunnen wij zien wat wij de komende jaren kunnen doen om te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water. Het faseren, het doorschuiven van zaken die volgens de Kaderrichtlijn Water moeten gebeuren, is toegestaan. Wij moeten alleen wel op enig moment voldoen aan wat er in de

Kaderrichtlijn Water wordt omschreven. Er zit dus een risico aan het doorschuiven van zaken, maar er zijn op dit moment weinig middelen beschikbaar.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Doorschuiven naar de toekomst mag, maar dat betekent dat je in de toekomst veel meer geld nodig hebt om de achterstand in te halen. Als wij daarop eind dit jaar zicht hebben, is het volgens ons verstandig om een inschatting te maken of wij stappen moeten ondernemen. Als er geen zicht op is dat er de komende tien jaar geld beschikbaar komt, gaan wij het immers niet halen.

De heer **Heijning** (GS). Eind dit jaar is er in ieder geval meer zicht op de natuurgelden. Wij weten dan of wij natuurgelden kunnen blijven inzetten en in welke mate, ook ten dienste van de Kaderrichtlijn Water. Los daarvan moet er een heleboel voor de Kaderrichtlijn Water gebeuren wat niet direct kan worden gefinancierd uit natuurgelden. Wij hebben er eind dit jaar meer zicht op. Dan kunnen wij er bij PS op terugkomen en bespreken hoe het verder moet. De uitvoering van de maatregelen van de Kaderrichtlijn Water ligt overigens bij de waterschappen. Het is dus een zaak van Waterschap Scheldestromen. De provincie moet er wel toezicht op houden. Het Waterschap Scheldestromen heeft zich ten doel gesteld om de heffingen niet te verhogen, dus dat heeft ook zijn begrenzings. Ik zeg graag toe dat wij daarop aan het eind van het jaar terugkomen.

De heer **Bierens** (VVD). Ik heb gevraagd of de registratie van de grondvoorraad al op orde is. Er zijn wel vorderingen gemaakt, maar het is nog niet helemaal duidelijk.

De heer **Heijning** (GS). Wij zijn daarmee doende. Het is een buitengewoon ingewikkeld geheel. Ik kan nu geen keurig overzicht verstrekken waar alles op staat. De Staten zullen nog even geduld moeten hebben.

De heer **Beekman** (CU). De gedeputeerde zegt dat de Kaderrichtlijn Water een verantwoordelijkheid is van het waterschap. Volgens mij is het een gedeelde verantwoordelijkheid. Het is ook een verantwoordelijkheid van de provincies.

De heer **Heijning** (GS). Ik zou dat moeten nakijken, maar ik denk dat de heer Beekman strikt genomen gelijk heeft. De uitvoering van het werk zal in ieder geval door het waterschap moeten gebeuren. Wij hebben er regelmatig overleg over met het waterschap.

De heer **Beekman** (CU). Het is belangrijk dat wij goed helder hebben wat onze positie precies is, ook financieel. De boetes uit Europa liegen er immers niet om.

De heer **Heijning** (GS). Bij de Stichting Juvent gaat het om een rechtmatigheidstoets van bestedingen in 2010. Het betreft het indicatiebesluit van Bureau Jeugdzorg dat wordt vastgesteld. Als het wordt vastgesteld, komt er een heel technische procedure en dan moet het naar de zorgaanbieder. Op grond van het besluit heeft de zorgaanbieder in een aantal gevallen al de zorg gestart. Dat kan eigenlijk niet, want je moet eerst al die formulieren en afspraken hebben. Er is dus een technisch probleem. Ik heb er eind 2011 al iets over gezegd. Dat technische probleem is inmiddels opgelost. De accountant maakt er echter nog steeds een opmerking over. Het zal voor de rest geen problemen geven. Het gaat niet over zorg, maar over de vraag op welke wijze de indicatiebesluiten worden vastgesteld en bij de zorgaanbieder worden ingevuld. De VVD-fractie vraagt naar de financiële consequenties. Zo die er al zijn, dan zijn die voor rekening van degene die het probleem veroorzaakt heeft. Dat is niet de provincie.

Wij hebben geconstateerd dat de huidige ICT-budgetten niet toereikend zijn bij de huidige ambities. Niemand zal ontkennen dat de digitalisering steeds verder voortschrijdt. Denk maar aan Het Nieuwe Werken en dergelijke. Er wordt steeds meer een beroep gedaan op digitalisering, zowel hier als elders. Wij zullen de budgetten moeten verhogen en als dat niet kan, moeten wij binnen de budgetten prioriteiten stellen. Met die beslissing zijn wij bezig. Als de Staten willen dat wij binnen de budgetten blijven, moet ik gaan prioriteren.

De heer **Bierens** (VVD). Wij moeten zeker prioriteiten stellen. De koppeling in de jaarrekening is gelegd met de overschrijding van de structurele budgetten. Nu komen wij in een nieuwe fase en daarop was onze vraag geënt. Als de afweging binnen Het Nieuwe Werken wordt gemaakt, zijn er dan nog tekorten? De gedeputeerde heeft geantwoord dat dit het geval is. Als die vervolgens structureel worden gedekt, heeft hij ons aan zijn zijde, want dat moet gebeuren.

Mevrouw **Van Unen** (SP). In de commissie heeft de gedeputeerde gezegd dat, als de zorg in gevaar zou komen als gevolg van de accountantscontrole en als er boetes zouden komen, hij weer naar ons zou komen. Is dat iets wezenlijk anders dan wat hij nu zegt?

De heer **Heijning** (GS). Ik heb gezegd dat wij ervan uitgaan dat de instantie die het veroorzaakt, betaalt. Als de accountant van Juvent er nog steeds opmerkingen over maakt en er komt een bepaald probleem uit, is het ofwel Jeugdzorg of Juvent die betaalt. Als dat grote problemen geeft - wat ik overigens niet verwacht - kom ik natuurlijk bij de Staten terug. Ik denk echter dat het probleem is opgelost.

De **voorzitter**: Is er behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Wij stellen de jaarstukken vast en dat is iets anders dan instemmen met de jaarstukken. Wij stemmen wel in met het bestemmen van het restant. De SP-fractie kan niet instemmen met het feit dat wij veel te weinig uitgeven op onderdelen.

De **voorzitter**: De SP-fractie stemt in, maar stemt niet in.

Mevrouw **Van Unen** (SP). We stemmen niet in met de bestemming.

De **voorzitter**: De SP-fractie stelt de jaarstukken dus niet vast.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen

Aan de orde zijn de stemmingen in verband met het statenvoorstel Jaarstukken 2011.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties PVV, NZ, ChristenUnie, SGP, VVD, CDA, GroenLinks en CDA stemmen voor, de overige fracties tegen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van PvdA, Sp, PvZ en D66 tegen het voorstel hebben gestemd.

Aan de orde is de stemming over motie nr. 1 van het lid Hijgenaar over de Westerscheldetunnel Vervroegd Tolvrij.

De heer **Bierens** (VVD). De VVD-fractie is eveneens voor het vervroegd tolvrij maken van de tunnel. Wij vinden echter dat dit moet gebeuren als wij voldoende inzicht hebben in de afwikkeling van de kanaalkruising Sluiskil en de verdere

ontwikkelingen van het rendement op de Westerscheldetunnel. Daarvoor is het nu nog te vroeg. Ik adviseer de heer Hijgenaar in 2017 met de motie terug te komen. De VVD-fractie zal er dan zeer welwillend naar kijken.

De heer **Markusse** (PVV): De PVV-fractie vindt het een sympathieke motie, maar de motie is strijdig met ons verkiezingsprogramma, waarin wij de Zeeuws-Vlamingen beloven iets te gaan doen aan de hoogte van de tunneltarieven. Daarom zullen wij de motie niet steunen.

De heer **Robesin** (PvZ). Wij vinden dit een buitengewoon sympathieke motie. Wij vinden de motie ook actueel. Het is pech dat wij zojuist iets anders hebben besloten. Wij willen die ruimte wel houden. Wij zien dat de jaarstukken van de N.V. een goed beeld geven. De omzet 2011 is bijna 1 mln. hoger dan het jaar ervoor. Dit is het goede moment om dit besluit te nemen. Het is prima dat er al een voorziening is, maar laten wij dat nu structureel vastleggen. Wij steunen de motie.

De heer **Roeland** (SGP). Wij willen de tunnel liever vandaag dan morgen tolvrij hebben, maar het is financieel niet verantwoord. Het is ook financieel niet verantwoord om op dit moment te besluiten om een reserveringsfonds in het leven te roepen. Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Bierens, met dien verstande dat ik er nog onvoldoende zicht op heb of wij in 2017 al een besluit kunnen nemen. De intentie is aanwezig, maar wij vinden het te vroeg om nu al een fonds in het leven te roepen om de tunnel tolvrij te maken.

De heer **Aalfs** (D66). De D66-fractie handhaaft deze motie, omdat wij vandaag perspectief willen bieden aan onze Zeeuwse burgers. De toelichting van de gedeputeerde is te vaag. Wij willen een oormerk geven vandaag en verder kijken dan onze neus lang is.

De **voorzitter**. U hebt zojuist ingestemd met de bestemming van de gelden van 2011.

De heer **Aalfs** (D66). Dat was natuurlijk hangende deze motie.

De **voorzitter**. Nee, u hebt zojuist ingestemd.

De heer **Aalfs** (D66). Dan is er te vroeg stemming over het eerste deel gegeven en geen rekening gehouden met de motie. Dat is een kwestie van orde.

De **voorzitter**. Wij stellen moties altijd na stemming over het besluit aan de orde. Dan had het een amendement moeten zijn.

De heer **De Kort** (PvdA). Ook de PvdA-fractie wil de inwoners van Zeeland en zeker van Zeeuws-Vlaanderen die stip op de horizon geven. Wij denken dat het tolvrij maken van de tunnel heel belangrijk zal zijn voor de economie van Zeeland. Wij sluiten ons aan bij de woorden van de heer Bierens. Laten wij nu eerst de kanaalkruising bij Sluiskil netjes oplossen. Dan kunnen wij kijken wat de financiële mogelijkheden zijn om het vervoer tolvrij te maken.

De heer **Van Tilborg** (SP). De SP-fractie hecht grote waarde aan het zo snel mogelijk tolvrij maken van de Westerscheldetunnel, in welke hoedanigheid dan ook. De heer Hijgenaar zegt dat het niet wordt gezien als een extra potje, maar dat het geld zou moeten worden gedeponereerd in de bestaande voorziening. Anders krijg je spaarpot op spaarpot en verlies je het overzicht. Wij stemmen in met de motie, mits het geld bij de bestaande reserve komt.

De heer **Hijgenaar** (D66). De voorzitter zegt terecht dat wij in plaats van een motie een amendement hadden moeten indienen. Wij zijn teleurgesteld dat een groot aantal partijen die de Westerscheldetunnel tolvrij willen maken, toch niet de motie steunen. Dat vinden wij heel treurig. Het minst begrijp ik de woorden van de heer Bierens. In de motie houden wij immers rekening met het feit dat de Sluiskiltunnel ook betaald zal moeten worden en dat het geld dat wij reserveren daarvoor eventueel moet worden gebruikt als wij daar tegenvallers hebben.

Aan de andere kant hebben wij er al een stevige reservering voor staan, die ervoor zorgt dat zulks niet gebeurt. Los van de vormfout die wij hebben gemaakt, ben ik van mening dat het allemaal smoesjes zijn.

De heer **Bierens** (VVD). Na de laatste opmerking van de heer Hijgenaar begrijp ik de motie helemaal niet meer. Hij zegt: doe het maar binnen het potje van de Sluiskiltunnel en dan kijken wij wel wat er over is. Wat beoogt de motie dan? Dan is die toch overbodig?

De heer **Hijgenaar** (D66). De motie beoogt een financiële inspanning te leveren in de komende jaren om de tunnel eerder tolvrij te maken. Niet meer en niet minder.

De heer **Bierens** (VVD). Die stip op de horizon wordt niet ondergraven door het al of niet aannemen van de motie. Er is breed draagvlak voor het eerder tolvrij maken van de tunnel, maar het is niet het goede moment om weer een nieuw potje te gaan vormen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Wij zijn ook voor het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel, maar wij zijn ook voor een tolvrije Sluiskiltunnel. Daarom kunnen wij op dit moment de motie niet steunen.

Motie nr. 1 wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van PvZ, D66 en SP voor de motie hebben gestemd.

16. **Statenvoorstel Jaarrekening 2011 van het Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland (FEZ-044)**

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Volgens het reglement Fonds Nazorg stortplaatsen provincie Zeeland mag maximaal 40% van het vermogen worden belegd in aandelen. Bij de beleggingen worden door de provincie Zeeland aan het Nazorgfonds de hoofdsom en een meerjarig rendement van 5% gegarandeerd. Gezien de risico's van vandaag was het wellicht verstandiger geweest om het aandelenpercentage van 40 iets lager te nemen. De rendementseis van 5% is vandaag de dag ook lastig geworden.

Wij vragen het college om dit eens tegen het licht te houden en zodra dat mogelijk is aan te passen met het doel om de risico's op termijn verder te beperken. Wij snappen dat je een aandelenportefeuille nu niet met verlies kunt liquideren, maar horen graag de reactie van het college.

De heer **Van Beveren** (GS). De heer Babijn schetst een correct beeld. De spreiding is bepaald op maximaal 40% aandelen en 60% vastrentende waarden. Op bladzijde 9 staat hoe de

vermogensspreiding in werkelijkheid is. Wij hebben 1,3 mln. in aandelenfonds ASN, een duurzame aandelensoort, en 8,5 mln. op de rekeningcourant. Wij zitten dus ver onder de norm, vooral om de risico's te beperken.

Over de 5% is in IPO-verband een afspraak gemaakt. Alle provincies moeten 5% bijschrijven op het vermogen om uiteindelijk op het correcte eindvermogen te komen. Dat is inderdaad hoog. Wij hebben geredeneerd dat wij het geld dat wij liquide hebben, zelf gaan gebruiken. Wij geven vanuit ons eigen geld 5% aan het fonds. Als wij geld moeten lenen, doen wij dat dus niet bij de bank maar bij het fonds. Wij leggen het verschil bij uit eigen middelen.

De heer **Babijn** (PvZ). Met betrekking tot het tweede punt vraag ik nogmaals of het niet verstandig is om het naar beneden bij te stellen. Kan dat op termijn?

De heer **Van Beveren** (GS). Wij hebben die discussie al vaker gevoerd. Wij proberen dit in IPO-verband aanhangig te maken, maar krijgen daarvoor geen meerderheid.

Het statenvoorstel Jaarrekening 2011 van het Fonds Nazorg gesloten Zeeland (FEZ-044) wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen. De heer Hageman is tijdens de stemming niet in de zaal aanwezig.

17. Statenvoorstel 2de wijziging programmabegroting 2012 (FEZ-045)

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De SP-fractie is blij dat zij zojuist tegen de jaarstukken heeft gestemd. Wij hebben niet ingestemd en dat betekent automatisch dat wij ook niet met deze wijziging instemmen. Wij kondigen aan dat wij bij de voorjaarsnota met alternatieven komen.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. In de commissievergadering van 31 mei 2012 heeft de PVV-fractie vragen gesteld over het budget van dioxinemetingen. De gedeputeerde heeft toegezegd dat hij in het verslag voor beantwoording zou zorgen. Wij hebben nog geen verslag ontvangen en nu staat het voorstel op de agenda. Kan de gedeputeerde nu een antwoord geven?

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Wij hebben een raming gemaakt die 600.000 euro

bedraagt. Wij constateerden dat in 2011 140.000 euro was vrijgevallen. In plaats van 600.000 euro hebben wij dus minder uitgegeven. Wij weten zeker dat wij straks voor het gezondheidsonderzoek geld moeten hebben, omdat het uitgebreid is. Wij hebben daarvoor 50.000 euro geraamd. Wij moeten nog metingen doen en daarvoor nemen wij 80.000 euro mee. Wij hebben aangegeven wat wij gaan doen met het geld dat is vrijgevallen en wij schuiven het door.

De heer **Haaze** (PVV). Het antwoord van de gedeputeerde is duidelijk.

Het Statenvoorstel 2de wijziging programmabegroting 2012 (FEZ-045) wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van PvZ en SP tegen het voorstel hebben gestemd.

18. Statenvoorstel Toekomstvisie voor Zeeland in het jaar 2040 (SGR-021)

De **voorzitter**: De heer Roeland komt naast mij zitten als voorzitter van de werkgroep Dualisme.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Als lid van de commissie Dualisme conformeer ik mij aan het voorliggend voorstel om 350.000 euro uit te trekken voor de toekomstvisie van Zeeland. De D66-fractie spreekt echter wel de wens uit dat wij dit bedrag niet in zijn geheel nodig zullen hebben. Dualisme is net als fatsoen: dat moet je doen. Dualisme vergt een cultuuromslag en zoiets kost tijd. Na acht jaar dualisme werd het tijd voor een aparte en tijdelijke commissie. Die tijdelijkheid wil ik benadrukken. De D66-fractie verwacht nog dit jaar een notitie van aanbevelingen van deze commissie. Dan volgen er geen nieuwe opdrachten meer en kan deze tijdelijke commissie worden opgeheven. Wij horen graag een reactie van het college.

Ter toelichting nog het volgende. Dualisme is onderdeel van het bestuur. In de commissie Bestuur, Financiën en Welzijn hebben alle fracties voldoende vertegenwoordiging, soms met één, soms met twee en enkele fracties hebben zelfs drie leden. De commissie heeft dan ook voldoende kwaliteit in huis om na opheffing van de tijdelijke commissie het onderwerp dualisme terug te nemen. Bij de reductie van het aantal ambtenaren past ook enige reductie binnen het vergadercircuit. De D66-

fractie is niet de enige partij in dit gremium die voorstander is van een doeltreffende en doelmatige organisatie, ook in Zeeland.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Onlangs las ik het pas verschenen boek met de titel “zo niet, dan toch” van Richard Branson, de succesvolle Amerikaanse zakenman van onder andere Virgin Air. Zowel de titel als de inhoud van het boek lijken aardige parallellen op te leveren met het voorliggende voorstel om een toekomstvisie voor Zeeland te ontwikkelen. Een toekomstvisie die tot 2040 moet standhouden en ook nog duurzaam moet zijn.

De manier waarop het voorstel tot stand is gekomen buiten bespreking in de commissie om, is bijzonder. Ook de bron, de commissie Dualisme, en de diverse aanpassingen van het stuk op indicatie van het Presidium zijn uitzonderlijk. Nu is het voorstel rechtstreeks in de Staten ter discussie onder het motto “zo niet, dan toch”.

Volgens de commissie-Calon moet de uiteindelijk te ontwikkelen visie Zeeland 2040 richtinggevend zijn voor de opvolgende colleges en politieke variabelen binnen de Staten tot aan de genoemde einddatum. Een eerste reactie zou kunnen zijn dat dit wel een beetje ver gaat.

Opvolgende politieke meerderheden willen immers hun eigen profiel neerzetten. Om dat zo contrastrijk mogelijk te kunnen doen, neemt men soms afstand van wat eerdere bestuurders tot stand brachten. Of men dan de discipline opbrengt om zich aan de kaderstellende visie Zeeland 2040 te willen conformeren, valt volgens ons zeer te betwijfelen.

Wij zijn er niet van overtuigd dat het ontwikkelen van een visie iets te maken heeft met dualisme. De heer Aalfs pleit zelfs voor een heel snelle opheffing van alle commissies die er maar enigszins mee te maken hebben. Ik vraag hem welke voorstellen er dan concreet zijn en of die nog tot stand komen.

De heer **Aalfs** (D66). Ik bedoel maar één commissie, de commissie Dualisme. Wij hebben die als interim-commissie ingesteld.

De heer **Colijn** (CU). Dat was duidelijk. Wij zijn ervan overtuigd dat het nuttig kan zijn om de bestuurskracht in Zeeland te verbeteren. Dat er een externe projectleider nodig is die fris en door een objectieve bril naar het Zeeuwse kijkt, is wat ons betreft logisch. De fractie van de ChristenUnie ziet nut in het ontwikkelen van een visie Zeeland 2040 en de fractie heeft daar ook geld voor over.

Naast de argumenten aangedragen in het voorstel hebben wij nog een argument. De ontwikkeling en naleving van een visie levert altijd

een verandering van houding op en brengt je doelen contrastrijk in beeld. Vaak moet je daarvoor resoluut breken met zaken uit het verleden. Vanuit die hoek bezien, geloven wij wel in een houdbaarheidsdatum voor deze visie tot aan 2040. Houding, visie en focus zijn immers beïnvloedbaar en ook maakbaar, in tegenstelling tot veel andere zaken in het leven.

Zeeland is een groene delta in een Randstedelijk gebied. Wij hebben veel te bieden aan de Randstedelingen. Wij hebben hier zaken als ruimte, licht, water en niet te vergeten Zeeuws karakter in kernen en steden. Randstedelijk denken en Randstedelijke politieke oplossingen passen hier vaak niet. Er zijn zaken die moeten worden beschermd, maar die ook geëxploiteerd mogen worden.

Eén ding is duidelijk: Zeeland moet bestuurlijk zelfstandig blijven. Daar is een houding, zo je wilt, een mentaliteit voor nodig, een houding ook van “houd Zeeland leefbaar”. Die houding blijft pas overeind als je daarvoor een gemeenschappelijke visie hebt op je eigen Zeeuwse toekomst. Laten wij daarom dus de visie gezamenlijk met alle Zeeuwen verder ontwikkelen.

De fractie van de ChristenUnie stemt dan ook in met het voorstel om over te gaan tot de eerste fase voor het ontwikkelen van die visie.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter. De CDA-fractie ziet met belangstelling uit naar de toekomstvisie. Bij het voorstel hebben wij een enkele kanttekening. De meerderheid van de fracties wil voor het project een externe projectleider aanstellen. Onze fractie is van mening dat extern inhuren van deskundigheid slechts dient plaats te vinden indien er onoverkomelijke bezwaren zijn. Ik roep daarbij nog maar eens in herinnering de voortdurende roep uit de Staten om de post externe inhuur te beperken.

Dat is opmerkelijk, want bij dit voorstel zien wij het tegendeel, ook al vindt bekostiging van deze externe inhuur plaats uit het staatsbudget. De CDA-fractie blijft dan ook opteren voor een projectleider uit de eigen organisatie. Naar onze mening is in de ambtelijke organisatie voldoende deskundigheid, expertise, ervaring, maar ook autoriteit aanwezig om zo'n omvangrijk proces te leiden, zonder dat dit afbreuk doet aan de kwaliteit van het op te leveren product. Met een begeleidingsgroep ad hoc, aangevuld met in te vliegen externe specifieke deskundigheid, zou ook kunnen worden volstaan. Dat beperkt de kosten van externe inhuur.

Ondanks dat gegeven zal onze fractie het voorstel niet blokkeren en instemmen met het voorstel. Wij zullen ons coöperatief opstellen in het komende proces, ook al is dat met een externe projectleider.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. In de kerkgeschiedenis in Nederland is er altijd constructief en consequent nagedacht over de toekomst, natuurlijk in de eerste plaats in de wetenschap dat de toekomst onzeker is. Wij mensen zijn mensen van de dag. Ons leven is kwetsbaar. Als christen belijden wij ook dat deze aarde eenmaal niet meer zal bestaan.

In die kerkgeschiedenis hebben wij bij vlagen te maken gehad met het deïsme. Dat waren mensen die zeiden: wij kijken wel waar het schip terecht komt, het is allemaal niet zo spannend, het heeft niet zoveel zin. Dat is natuurlijk niet goed. Er is ook altijd sprake geweest van het hedonisme: het hier en nu. Als wij het vandaag maar goed hebben en na mij de zondvloed.

In de kerkgeschiedenis kwam ook een man naar voren, Maarten Luther, een man naar ons hart. Hij zei: als morgen de aarde vergaat, plant ik vandaag, nu nog, een boom. Ik denk dat die levenshouding ons allemaal past. Luther had trouwens nog een mooie slogan – je zou bijna denken dat het een VVD-slogan was. Hij zei: handen uit de mouwen. Dat is de goede houding. Van de kerkgeschiedenis naar de politiek. Daar heb je allerlei soorten mensen. Ooit is het reserveonderkomen van de CdK in Kloetinge bezet.

Daarbij was een man betrokken, Wijnand Duyvendak, een ieder welbekend, die ook een toekomstvisie had. Hij zei: Nederland is één grote badkuip, het loopt een keer vol met water en dan is het gebeurd. Dat is natuurlijk somber. Minister Pronk had daar ook een handje van. Toen hij minister van Milieu was, zei hij telkens dat hij het somber inzag.

Wij hebben onze verantwoordelijkheid en wij moeten een beetje conservatief zijn. Wij moeten leren uit het verleden, maar wij moeten niet te somber of te streng zijn. Wij kiezen voor bezinning. Progressief is ook goed, wij moeten ook vooruit. Het progressieve moet echter niet te gek worden, alsof de jaartelling in 1966 is begonnen. Er moet evenwicht zijn. Daarom is het goed dat wij vandaag spreken over dit voorstel.

Ik heb enkele opmerkingen. Wij moeten nadenken over een mooi opschrift, een goede slogan. Er moet natuurlijk ook sprake zijn van een rode draad. In het voorstel staat de vraag wanneer wij ons doel bereikt hebben. Wij hebben ons doel bereikt als in de visie in 2013 is aangenomen. De visie kan worden aangenomen met één stem meerderheid, maar ik pleit voor een breder draagvlak. Aan het besluit dat wij nemen, zijn toekomstige colleges gehouden. Daarom moet het draagvlak zo breed mogelijk zijn.

De visie moet ook realistisch zijn. Wij moeten niet te veel vervallen in superlatieven, bijvoorbeeld dat wij de mooiste, de beste, de schoonste provincie van Nederland moeten worden. Wij moeten nuchter zijn.

Ik las een prachtig gedicht van M. Mok uit 1907. Dat luidt als volgt:

"Ik zal u heden 't nieuwe eiland tonen,
Waar ik met vrouw en kindren eens zal wonen,
Ziet u het niet, toch zal 't er eenmaal zijn,
Kom hier en leg den kijker op 't kozijn!

Tuur dan opmerkzaam, daarin groene verten,
Die ik met verf en inkt heb ingekleurd,

Zo was het altijd, water eind en wolken,
In kudden drijvend naar de horizon,
Als op een vreemde reis verloren volken,
Wier hunker nimmer meer de doortocht vond.

De mens regeert, hij zag het land, het water,
Hij trad den elementen tegemoet,
Hij hoorde 't schuimend klotsend water,
Het vleien dat den oogen dromen doet.

Het visioen, dat is weer afgeschud,
Den spade in den harden grond gestut,
Besom ik meesterschap, den wil verbeteren,
De horizon, den strijd, de zorg vergeten.

Nooit was de mens zijn bodem zo zeer eigen,
Als dit hardnekkig ras, de Zeeuw, dat kwam en schiep,
Een nieuwe polder in het peilloos zwijgen,
Die langs den oever van den Schelde liep!

Den landman ruste, naar de aard gebogen,
En door zijn haren is de wind getogen.
De einder en den hemel gingen deinzen,
Ver juichten kinderstemmen, en zijn peinzen,

Brak in het roepen van een nieuw geslacht.
Waarvoor hij al zijn kracht en liefde bracht."

Daarvoor doen wij het volgens mij.

De heer **Harpe** (GL). Begrijpt men nu waarom ik tegen bezuinigingen op cultuur ben?

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Ik moet even wat traantjes wegvegen. Ik heb goed geluisterd en heb dat ook laten merken. Volgens mij ging het gedicht over inpolderen en niet over ontpolderen. De heer Dorst sprak ook over een badkuip. Mijn eerste reactie was: als wij van die 350.000 euro nu eens 2.400 euro maken, is het peanuts. De werkelijkheid is natuurlijk anders. Het kan natuurlijk best gebeuren dat in 2040 Zeeland één grote badkuip is en dat Zeeland niet meer Zeeland heet, maar Zeedunen, volledig gewaterduned. Het is natuurlijk ver vooruit kijken. Als wij nog verder

vooruit kijken, kost het bijna niets, maar dat is wel erg ver.

Onze fractie gaat mee met dit voorstel. Wij zijn groot voorstander van dualisme. Wij zouden niet graag willen dat de werkgroep al te snel stopt. Als het echter veel uitmaakt in kosten, mag de werkgroep ook eerder stoppen. Dat vinden wij ook best.

Het voorstel vinden wij prima. Over de fasering kun je discussiëren. 2040 is een heel eind vooruit, maar wij moeten wel iets doen. Wij voelen overigens niets voor een toekomstvisie die bindend is voor toekomstige colleges. Dan lopen wij wel heel erg voor de muziek uit. Het is prima dat er een zekere lijn wordt uitgezet.

Wij hebben veel waardering voor wat de commissie Dualisme tot dusver heeft gedaan. Ik zou zeggen: ga zo door onder de bezielende leiding van de heer Roeland.

Wij hebben moeite met het bedrag van 350.000 euro. Ik heb gisteravond een paar bedragen op een kladje gezet. Er is ook sprake van 500.000 euro extra kosten Waterdunen en er wordt 155.000 euro besteed aan een verkeersonderzoek naar senioren met hun elektrische fiets. Nog enkele posten en je zit zo aan 1 mln.. We doen ons best om te bezuinigen waar wij kunnen en het lijkt mij niet te verkopen dat wij vandaag beslissen om 350.000 euro uit te trekken, terwijl wij overal bezig zijn om te bezuinigen. Je kunt dat niet duidelijk maken aan het publiek.

Ik wil inhaken op wat collega Babijn heeft gezegd. Kunnen wij een projectleider van buitenaf niet missen? Kunnen wij dat niet zelf doen? Wij hebben altijd gepleit voor het benutten van de eigen expertise en de deskundigheid in het ambtelijk apparaat. Misschien kan er meer. Wij stemmen dus in met het voorstel, maar hebben moeite met zo'n hoog bedrag. Men kan wel zeggen dat het gefaseerd wordt besteed en dat is ook wel zo, maar het wordt wel besteed. Psychologisch gezien, kunnen wij het niet maken in relatie tot de huidige bezuinigingsoperatie.

Ik vind het ook moeilijk om nu het traject in te gaan, terwijl wij de kerntakendiscussie nog moeten voeren en de bezuinigingen nog moeten worden gedefinieerd. Ik zou het liefste zien dat het werd uitgesteld.

De heer **Dorst** (SGP). Ik heb de bedragen niet precies in mijn hoofd zitten. De Staten hebben ooit een traject gedaan "Onverkende paden". Dat komt een beetje op hetzelfde neer. Ik vroeg mevrouw Meulenberg om welke bedragen het toen ging. Wij hebben allebei het idee dat het om meer geld ging. Wij gaan nu hetzelfde traject doen met minder geld. Misschien weet de gedeputeerde wat er ooit aan verspijkerd is. Wij moeten het zuiniger doen dan in het verleden.

De heer **Robesin** (PvZ). Volgens mij was het 900.000 euro of daaromtrent. Daarin heeft de heer Dorst dus gelijk. Toen was de financiële situatie echter anders dan nu. Het gaat misschien te ver om de boel voor ons uit te schuiven, maar laten wij nog eens heel kritisch naar dat bedrag kijken in het verlengde van de opmerking van collega Babijn. Liever geen projectleider van buitenaf als het ook intern kan.

De heer **F. Babijn** (CDA). Over het bedrag hebben wij geen opmerkingen gemaakt. Wij zijn heel hoog begonnen. Ik herinner mij de discussies in de werkgroep. Het ging om 600.000 tot 700.000 euro. Daarna is het helemaal uitgekleeft en is het in het Presidium geweest. Op enig moment is dit bedrag eruit gekomen. Als je het nog verder uitkleeft, houd je niets meer over. Ik ben het dus in dat opzicht niet eens met de heer Robesin. Ik ben blij dat hij het met mij eens is over de projectleider.

De heer **Robesin** (PvZ). Ik vind de opmerking over de projectleider een signaal om nog eens goed te kijken naar de kosten. De werkgroep heeft dat zeer consciëntieus gedaan, maar in het licht van de bezuinigingen vind ik dat wij er best nog eens extra kritisch naar kunnen kijken. Wij moeten zoveel mogelijk binnenshuis doen en eigenlijk helemaal niet inhuren. De manier van werken moet zodanig worden aangepast dat er op zijn minst 50.000 of 100.000 euro af kan. Ik vraag alleen om er serieus naar te kijken, meer niet.

De heer **Colijn** (CU). Het is terecht dat de heer Robesin het bedrag in het perspectief zet van alle andere zaken die moeten gebeuren. Je ontwikkelt echter een visie waar je met elkaar achter staat, die je serieus neemt en die dan ook iets mag kosten. Als het te goedkoop wordt, heb je er niets aan. Dan ligt de visie zo weer onder in de kast. Het moet wel een geloofwaardig resultaat opleveren. Wij denken dat er vanuit de commissie een goed voorstel ligt met een geloofwaardig resultaat, waar wij ons allemaal achter kunnen scharen. Dat is uiteindelijk het doel. Als het goedkoper kan, is dat uitstekend. Dan storten wij wat extra in de algemene reserve.

De heer **Robesin** (PvZ). Dat bedoel ik ook. Laten wij blijven kijken naar de kosten en niet zeggen dat dit de bottom is en dat wij niet verder moeten gaan. Het pad zal verder aantonen of het ten koste gaat van de kwaliteit. Voorzitter, ik ben klaar.

De **voorzitter**: Dat roept mijn kleinzoon ook altijd.

De heer **Robesin** (PvZ). Het doet sommige mensen aan hun jeugd denken.

De heer **Van Gent** (VVD). Voorzitter. Om te beginnen merk ik op dat de VVD blij is dat dit voorstel er nu ligt. Wij dringen er nu al een jaar op aan dat PS zelf het voortouw nemen tot het ontwikkelen van een toekomstvisie. Ik heb gisteren het rapport-Calon over de bestuurskrachtmeting er nog eens op nageslagen en dat spreekt toch heel duidelijke taal: "De externe partners van de provincie, zoals het bedrijfsleven, de maatschappelijke organisaties en ook de gemeenten noemen allemaal dat het in Zeeland ontbreekt aan een kernachtige en eenduidige strategische samenhangende visie, een aantrekkelijk toekomstbeeld van Zeeland aan de horizon, die partijen samenbindt en de koers zet voor de Zeeuwse economische en sociale toekomst anno 2030."

Kortom: Zeeland komt er zelf niet uit en is tot nu toe niet in staat sterke keuzes voor de toekomst te maken. Calon waarschuwt ervoor dat het gebrek aan focus en slagkracht Zeeland verlamt en opbreekt: "De neuzen gaan in Den Haag niet makkelijk genoeg richting Zeeland. Een strategische koers wordt maar moeizaam herkend in bestuurlijk Den Haag en Brussel."

Het rapport geeft ook een wat Cruijffiaanse uitleg van dit probleem, die ik u in het licht van het EK voetbal, dat vandaag van start gaat, niet wil onthouden: "Als het doel er niet is, kan de bal ook niet in het doel! Kansen worden zo gemist." De eerste aanbeveling van Calon luidt dan ook niet voor niets: maak samen met partners een "Zeeuws verlangen voor de toekomst" en maak keuzen.

Voor de VVD-fractie is dit voorstel een eerste aanzet om deze uitdaging - om in voetbaltermen te blijven - te tackelen. We hebben er veel vertrouwen in dat er een aantal tot de verbeelding sprekende scenario's zal worden opgesteld van waaruit PS, na een brede maatschappelijke discussie, een integrale toekomstvisie voor Zeeland in 2040 zouden kunnen kiezen.

Hoewel wij uitgaan van een lange termijn - veel langer dan de politieke horizon van doorgaans vier jaar - gaan wij er niet vanuit dat het heel gedetailleerd wordt of in beton wordt gegoten. De visie zou om de zoveel tijd moeten worden geëvalueerd en zo mogelijk worden bijgesteld aan nieuwe ontwikkelingen en politieke verhoudingen. Ik wil ingaan op enkele vraagtekens die bij dit voorstel zijn geplaatst.

Is het wel de functie van PS om het initiatief voor een dergelijke toekomstvisie te nemen? Calon is heel duidelijk geweest over het feit dat de duale rol van PS te weinig uit de verf komt. Wij zijn te

afwachtend en te berustend. Door nu zelf de regie in hand te nemen om te komen tot "Zeeland 2040" geven PS invulling aan hun taak om te besturen op hoofdlijnen. De integrale toekomstvisie moet de ambitie en strategie voor Zeeland over een langere termijn weergeven en fungeren als leidraad voor het beleid van toekomstige provinciebesturen. PS nemen hiermee ook hun kaderstellende verantwoordelijkheid. Als dit proces ook nog eens tot stand komt in samenspraak met partners en de Zeeuwse bevolking, komt de volksvertegenwoordigende rol van PS goed tot uitdrukking.

Is het wel opportuun voor PS om in deze tijd van grote ombuigingen geld beschikbaar te stellen voor een dergelijk project? Naar ons idee is het echter nu juist een goed moment. Als de provincie financiële middelen vrijmaakt voor nieuwe ontwikkeltaken, moet er vanuit PS een visie zijn op de strategische sectoren of speerpunten, waarin deze middelen moeten worden geïnvesteerd. Ik laat dat liever niet aan GS over.

De heer Robesin heeft heel terecht de uitgaven in perspectief geplaatst. Hij zei dat het om veel geld gaat. Je moet dat uitleggen. Het gaat immers om belastinggeld. Ik kwam even in verleiding om te kijken hoe zich dat verhoudt tot het geld dat Scoop op jaarbasis aan onderzoek besteedt. Laat ik een ander voorbeeld noemen. Op dit moment geven wij maandelijks geld uit aan onderzoek, een bedrag dat uiteindelijk het drievoudige is van wat wij hieraan besteden. Dat onderzoek wordt volledig uitbesteed. Heeft de heer Babijn enig idee over welk onderzoek ik spreek?

De heer **F. Babijn** (CDA). Nee!

De heer **Van Gent** (VVD). Op dit moment wordt de geschiedenis van Zeeland geschreven voor meer dan 1 mln. Hoe leggen wij uit dat wij geld voor dergelijke onderzoeken naar het verleden uitgeven, maar niet bereid zouden zijn om het voor de toekomst uit te geven?

De heer **F. Babijn** (CDA). Een onderzoek naar de geschiedenis moeten wij met externe deskundigen doen. Dit onderzoek kunnen wij met interne mensen doen. Dat geeft de kwaliteit van de organisatie weer. Het is toch van de gekke dat de ambtelijke organisatie met zoveel kennis, ervaring en expertise dat zelf niet zou kunnen! Als je het zelf doet, is het ook voor de mensen zelf een opsteker. Wij zijn erop tegen dat externen het doen. Op het totale budget van 350.000 euro is het maar een klein onderdeel, maar het zou goed zijn om het zelf te doen.

De heer **Van Gent** (VVD). De heer Babijn heeft duidelijke kwalificaties genoemd waaraan een projectleider moet voldoen. De eerste is kennis. Het is een heel complexe materie, want het is een heel brede visie. De tweede is ervaring. Hij moet vaker dergelijke projecten hebben geleid. Ik weet niet of dat in huis is. De derde is gezag. Als zo'n visie wordt gepresenteerd en er wordt getwijfeld aan uitgangspunten of conclusies, verlies je kwaliteit.

Uiteraard moet je zoveel mogelijk gebruik maken van de kennis en expertise die in huis aanwezig zijn en die zijn er. Er is al heel veel voorwerk gedaan. Juist als het gaat om de projectleider die deze kar moet trekken, gaat onze voorkeur echter uit naar een externe.

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. De PVV-fractie is een warm voorstander van het Statenvoorstel Toekomstvisie Zeeland 2040. Immers, bij ruimtelijke plannen, structuur, en ruimtelijke planning, processen, is een scope van vier jaar volstrekt onvoldoende. Daarom is de termijn tot 2040 geen verkeerde keuze. Minder gelukkig zijn wij met een externe projectleider. Omdat de kerntakendiscussie nog niet is afgerond, lijkt dit voornemen nogal voorbarig.

Wij denken dat een dergelijke projectleider heel goed in onze eigen organisatie te vinden is, waardoor de kosten kunnen worden verlaagd.

De heer **F. Babijn** (CDA). Ik begrijp het niet. De PVV-fractie was toch ook vertegenwoordigd in de werkgroep Dualisme? Zij heeft daar ingestemd met een externe projectleider.

De heer **Markusse** (PVV). Daarop moet ik het antwoord schuldig blijven.

De heer **F. Babijn** (CDA). Wellicht kan de heer Markusse in de fractie overleggen wie dat was.

De heer **Markusse** (PVV). Ik ben blij dat de heer Babijn dat advies meegeeft. Dan weten wij hoe wij het moeten aanpakken.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ruimte voor verbeelding, Kerend Tij, rapport Thermfoss, de Onderwijsagenda, Effecten Westerscheldetunnel, Kiezen of Verliezen, Cebeon, Lysias, Aandeelhoudersstrategie voor Delta, Land in zee, de burgerjaarverslagen en niet te vergeten het collegeprogramma Stuwende Krachten. Zo maar

een greep uit de rapporten die PS behandelden sinds hun aantreden. En dan zitten we hier nog maar dik een jaar. Het zijn rapporten waarvoor vaak een flink budget beschikbaar werd gesteld. Het lijkt wel alsof wij in de Staten niet bezig zijn met politiek bedrijven, wezenlijke dingen voor mensen te betekenen of de wereld net een beetje beter te maken. In plaats daarvan lijkt het alsof PS zijn verworden tot een onderzoeks- en rapportenmachine.

De heer **Beekman** (CU). De heer Van Dijen heeft aan een aantal van de rapporten die hij noemt, een bijdrage geleverd. Het lijkt mij dat die rapporten van essentiële betekenis zijn om een goede politieke discussie te voeren. Ik vind de manier waarop hij deze rapporten wegzet, alsof wij bezig zijn met elkaar bezig te houden, veel te kort door de bocht. Ik neem daar afstand van.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik begrijp de opmerking van de heer Beekman. Ik heb niet gezegd welk rapport wel of niet goed was. Ik constateer alleen dat wij het afgelopen jaar heel veel rapporten hebben opgesteld of hebben laten opstellen.

De heer **Beekman** (CU). Laat ik er één rapport uithalen. De heer Van Dijen spreekt over de strategie van Delta. Hij is het toch met mij eens dat wij dat juist hebben gedaan vanwege het belang van Delta voor de Zeeuwse samenleving? Er mag van ons worden verwacht dat wij ons laten informeren om op een goede manier de discussie voeren en niet als een kip zonder kop ergens maar iets over roepen.

De heer **Van Dijen** (SP). In het geval van Delta zou je dat kunnen zeggen. In de commissie is echter ook al gezegd: wat heb je aan een aandeelhoudersstrategie als vervolgens de echte keuzes bij Delta allemaal een bedrijfhoudersstrategie zijn? Op dat rapport komen wij nog terug en ik ben bereid daarover de discussie te voeren.

De heer **Bierens** (VVD). Wij spraken zojuist over de afstemming binnen de PVV, maar ik zet nu ook vraagtekens bij de afstemming binnen de SP. Er is nog geen aandeelhoudersstrategie Delta. Ik heb begrepen dat de SP-fractie blij was met het rapport dat wij hebben ontvangen en dat er goede en nuttige dingen in staan. Nu slaat hij een heel andere toon aan. Waarop baseert hij zijn eigen visie? Ik onderschat hem niet, maar heeft hij al die specialistische kennis in zijn fractie voorhanden? Of

is het SP-verkiezingsprogramma alleen leidraad voor zijn visie op Zeeland? Dan maak ik mij echt zorgen.

De heer **Van Dijen** (SP). Bedankt voor het compliment over mijn deskundigheid. Ik kom straks terug op onze visie.

Nu eerst de toekomstvisie voor Zeeland in 2040 voor maar liefst 350.000 euro. Dat is genoeg om Terra Maris één jaar uitstel van executie te geven.

Ik wil ook stilstaan bij de keuze voor een externe projectleider. Ik heb meegesproken in de commissie Dualisme en ook in de commissie hebben we hierbij stilgestaan. De keuze voor een externe projectleider was vooral ingegeven door de veronderstelling dat de interne projectleider niet voldoende aanzien zou hebben binnen de ambtelijke werkgroep. De SP-fractie vindt dat de omgekeerde wereld. De baas wordt extern ingehuurd omdat het personeel niet voldoende ontzag heeft.

Dat staat in schril contrast met de werkelijkheid van vele Zeeuwen. In het echte bedrijfsleven wordt niet gezocht naar een andere baas. Daar krijgt de recalcitrante werknemer een stevig functioneringsgesprek, een zakdoekje voor de tranen en het gat van de deur als bonus. Mijn fractie ziet niet in waarom eenzelfde bedrijfsvoering niet bij de provincie mogelijk is. Op die manier kunnen wij gewoon een interne projectleider aanstellen. Misschien halen wij dan op een veel goedkopere manier de doelstelling van 500 ambtenaren, maar dat terzijde.

De SP-fractie kan zich niet vinden in de opzet van dit voorstel: werken aan een integrale toekomstvisie en een strategie voor de lange termijn die kan fungeren als leidraad voor het beleid van toekomstige provinciebesturen. Een visie 2040 dus die bij een volgend college simpelweg in een bureaulade kan verdwijnen of, gezien de omgang met het huidige collegeprogramma, misschien al wel bij dit college. Zoek straks de krenten maar uit het concept, brei daar je eigen waarheid rond en verkoop het aan de toch al niet zo kritische achterban. Moeten wij daar 350.000 euro voor uittrekken?

De heer **Colijn** (CU). Over welke niet zo kritische achterban spreekt de heer Van Dijen nu? Wij spreken over alle burgers in Zeeland en het lijkt mij verkeerd om die weg te zetten als niet kritisch.

De heer **Van Dijen** (SP). Mijn excuses, mijnheer Colijn! Inderdaad, de kritische achterban. Ook worden de scenario's volgens dit voorstel voorgelegd aan maatschappelijke organisaties,

dezelfde organisaties waarin de provincie keihard wil snoeien.

Daarnaast vindt de SP-fractie een visie 2040 overbodig. Het is net zo stompzinig als een voorspelling van het weer over exact twee jaar. Wij worden namelijk links en rechts ingehaald door de actualiteit. Wanneer wij voor de grap eens 20 jaar terug kijken, willen alle partijen die in 1992 al een visie hadden op de problemen waarmee Zeeland vandaag wordt geconfronteerd dan nu hun hand opsteken?

De heer **Harpe** (GL). Geen kerncentrales!

De heer **Van Dijen** (SP). En wij denken dan dat wij een visie kunnen ontwikkelen voor Zeeland in 2040? De SP is een positief kritische partij.

De heer **Dorst** (SGP). Daarbij kan ik mij werkelijk niets voorstellen. De SP-fractie zegt: een toekomstvisie is overbodig. Vervolgens schetst de heer Van Dijen de toekomst van Zeeland. Hij schetst de situatie dat er in de organisatie een schrikbewind wordt ingesteld, waarbij mensen die recalcitrant zijn, een stevig functioneringsgesprek moeten krijgen, een zakdoekje voor de tranen en het gat van de deur als bonus. Dat is de toekomstvisie van een positief kritische partij.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik maak hier bezwaar tegen. Ik heb gezegd dat zo de omgang is in het bedrijfsleven. De heer Van Dorst is werkgever. Hij moet onderschrijven dat als een werknemer niet functioneert, hij wordt ontslagen.

De heer **Dorst** (SGP). Totaal niet. Ik ben werkgever, maar dat is hier niet van belang. Ik zou het geen minuut willen zijn op de manier die de heer Van Dijen schetst. Dat moeten wij hier ook niet willen. Wij gaan normaal met mensen om en mensen die recalcitrant zijn, zijn zeer waardevol in een organisatie. De voormalige CdK heeft regelmatig gezegd dat wij geen glans hebben zonder wrijving. Volgens mij is dat prima.

De heer **Hageman** (PvdA). De heer Van Dijen spreekt over het nut van een toekomstvisie. Volgens hem wijst de praktijk uit dat die helemaal geen zin heeft. Er is bijvoorbeeld een kwaliteitsatlas in Middelburg. Die heeft aardig wat stappen en beleidsmaatregelen opeenvolgend in een kader gezet. Natuurlijk is die visie af en toe bijgesteld, afhankelijk van de situaties die zich voordeden. Zo moet je omgaan met een visie. Is dat allemaal niets volgens de heer Van Dijen?

De heer **Van Dijen** (SP). In dit voorstel gaat het om een toekomstvisie die kan fungeren als leidraad voor toekomstige provinciebesturen. Ik ben ook geen voorstander van een voorstel waarin alles in beton is gegoten, want dat is een zware mate van over je graf heen regeren. Als het echter zo los wordt beschreven als hier, schrijf je iets wat straks in een bureaula verdwijnt of waaruit enkele punten worden gepakt en de rest wordt gedumpt.

De heer **Hageman** (PvdA). Wij gaan proberen om een visie te creëren die zoveel mogelijk draagvlak heeft. Als je nu al gaat zeggen wat het precies moet zijn, ben je arrogant bezig. De visie moet gezamenlijk in een proces tot stand komen. Juist als die visie er over een jaar ligt, kunnen deze Staten alvast een begin met de uitvoering maken. Als wij pas 2015 zouden besluiten, hadden wij het over de schutting gegooid naar de volgende Staten. Dat is wat er met het Zeelanddebat in 2002 is gebeurd. Dat verdwijnt dan in het ronde archief. Daar zijn wij overigens allemaal zelf bij.

De heer **Van Dijen** (SP). Inderdaad is een agenda op basis van overeenkomsten tussen partijen in de Staten heel mooi. Wij zouden daarvan graag werk maken. Wij komen dan intern bij elkaar en maken op basis van onze verkiezingsprogramma's zelf een conceptvisie. Om dit via de ambtelijke organisatie te laten doen met 350.000 euro, is wat te veel.

De heer **Colijn** (CU). Ik heb de heer Van Dijen in de commissie Dualisme helemaal niet gehoord over wat hij nu voorstelt. Hij heeft deze argumenten niet ingebracht.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik heb deze argumenten in de discussie met de heer Van Gent toegelicht. Ik heb gezegd dat wij geen voorstander zijn van een voorstel voor een visie Zeeland 2040.

De heer **Colijn** (CU). Het voorstel om in een brede discussie met de fracties partijprogramma's te matchen, waarbij de Staten meer dual met elkaar zouden omgaan, heeft de heer Van Dijen niet ingebracht. Dat had in de commissie ingebracht kunnen worden, maar dat heeft hij verzuimd. Hij komt daar nu mee als alternatief voor wat nu voorligt. Hij is gewoon te laat.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik heb dit wel degelijk ingebracht in de discussie.

De heer **F. Babijn** (CDA). De heer Van Dijen heeft nu veel praatjes. Hij heeft voldoende gelegenheid gehad om dit in de commissie in te brengen. Zelfs bij het ontwerp is aan de commissieleden een reactie gevraagd. Ik heb van hem geen enkele reactie gezien. Als hij dit toen had ingebracht, had het misschien anders kunnen worden geformuleerd. Nu praat hij voor de bühne.

De heer **Van Dijen** (SP). Nog voordat het voorstel voor de eerste keer naar het Presidium ging en ook bij de terugkoppeling uit het Presidium, heb ik in de commissie aangegeven dat de SP-fractie geen voorstander is van dit voorstel. Ik heb ook opgeroepen om eerst een gezamenlijke Statenagenda te maken op basis van onze huidige verkiezingsprogramma's. Dat vinden wij veel waardevoller dan een toekomstvisie voor 2040. Die is wat ons betreft onbezonnen, onverantwoord en onnodig.

De heer **Harpe** (GL). De partijen in de Tweede Kamer maken zich op voor de verkiezingen. Het valt mij op dat in al die programma's over de grens van vier jaar heen wordt gekeken. Wat doen wij in de toekomst met onze energiehuishouding, met onze werkgelegenheid, met ons sociaal beleid? Al die visies lopen langer dan vier jaar. Moet ik uit de woorden van de heer Van Dijen begrijpen dat de SP slechts een visie van vier jaar heeft?

De heer **Van Dijen** (SP). De heer Harpe wijst op de verkiezingsprogramma's die nu door de fracties in de Tweede Kamer worden vastgesteld. Ik ben niet betrokken bij het samenstellen van die verkiezingsprogramma's. Ik weet wel dat wij in het verkiezingsprogramma voor de SP in Zeeland een visie voor de toekomst hebben geschreven, niet alleen voor de komende vier jaar maar ook voor daarna. Op basis van dat verkiezingsprogramma ben ik bereid om met fracties naar overeenkomsten te zoeken en misschien een Statenagenda op te zetten.

De heer **Harpe** (GL). De heer Van Dijen is lid van zijn partij, zoals iedereen in deze zaal lid is van een partij. Hij onderschrijft de visie van zijn partij. Ik zie dat zijn partij in Den Haag een visie maakt voor een heel lange termijn. Dat is heel verstandig. Onderschrijft de heer Van Dijen dat?

De heer **Van Dijen** (SP). Het verkiezingsprogramma dat nu wordt gemaakt, is

nog maar een concept. De SP-leden gaan daarover nog discussiëren. Er kan dus nog iets anders uitkomen.

De heer **Harpe** (GL). Ik ben benieuwd naar het verkiezingsprogramma van de SP. Ik hoop niet dat daarin de houding wordt aangenomen die de heer Van Dijen nu inneemt.

De heer **Hageman** (PvdA). Dit voorstel houdt zoveel mogelijk rekening met de tegenargumenten die de heer Van Dijen geeft. Je kunt bijna niet anders dan concluderen dat de SP-fractie een negatieve grondhouding heeft tegen deze toekomstvisie. Ik proef eruit dat zij niet wil. In het rapport-Calon staat echter als een van de adviezen dat de Staten ook eens zelf met iets moeten komen. Daar wil hij kennelijk niet aan meedoen. Het is weinig steekhoudend.

De heer **Van Dijen** (SP). De heer Hageman stelt mij geen vraag.

De heer **Roeland** (SGP). (voorzitter van de commissie) Voorzitter. Het voorliggende voorstel nodigde vooral uit om te komen tot een onderlinge discussie binnen de Staten. Volgens mij is dat redelijk gelukt. Ik heb als voorzitter van de werkgroep Dualisme, die zich heeft beziggehouden met de toekomstvisie en het proces daarvan, een aantal opmerkingen. Ik begin met wat inleidende punten en daarna loop ik de sprekers langs.

De heer **Harpe** (GL). Ik herken wat in de drie punten. Dat hoor je 's zondags ook wel eens.

De heer **Roeland** (SGP). (voorzitter van de commissie) Calon heeft bijna bevolen om te zorgen voor een strategische koers in Zeeland. Calon roept op om samen met externe partners een samenhangende en aansprekende visie voor Zeeland voor de toekomst te maken. Dat is belangrijk om twee redenen: extern en intern. Intern is het voor de Staten en GS belangrijk om een duidelijke langetermijnvisie te hebben. Met een uitvoeringsagenda kunnen wij ons richten op die langetermijnvisie. Naar buiten toe is het belangrijk dat wij in Den Haag en elders duidelijk kunnen maken welke richting Zeeland opgaat, welke richting Zeeland op wil. Het is belangrijk om een integrale, samenhangende visie te maken die zo breed mogelijk gedragen wordt binnen deze Staten. Dan is het gevaar dat bij volgende colleges op grote onderdelen wordt afgeweken, veel kleiner.

Laten wij dus trachten tot een zo breed mogelijk gedragen visie te komen.

Een aantal fracties heeft aandacht gevraagd voor de kosten. De werkgroep en het Presidium hebben zich daarover meerdere keren gebogen en het is begrijpelijk dat er ook vandaag extra aandacht voor wordt gevraagd. Twee opmerkingen daarover.

In de eerste plaats is het budget dat wij voorstellen, 350.000 euro, een taakstellend budget. Wij moeten daar niet overheen gaan. De signalen uit deze vergadering richting werkgroep en richting de toekomstige stuurgroep, zijn om nog eens goed te kijken of dat bedrag echt nodig is. Als het met minder kan, moet het met minder.

In de tweede plaats betreft het een samenhangende, integrale visie voor Zeeland voor de lange termijn. Wij moeten er anderen, externen bij betrekken. Wij moeten een kwalitatief goed product leveren. Het moet een stuk zijn waar wij echt wat aan hebben. Dan kunnen wij niet voor een dubbeltje op de eerste rang zitten.

De zorgen worden door de werkgroep en het Presidium gedeeld. Ik ga echter van deze plaats niet toezeggen dat het met 50.000 of 100.000 euro minder kan. Het signaal is duidelijk.

De heer **Hijenaar** (D66). Ziet de heer Roeland mogelijkheden om aan de wens van vele statenleden om iets aan de kosten te doen, tegemoet te komen door het inschakelen van gelieerde instellingen waarmee wij al een overeenkomst hebben voor het leveren van onderzoek of begeleiding van processen? Dan kost het wellicht uiteindelijk 350.000 euro, maar niet 350.000 euro out of pocket.

De heer **Roeland** (SGP). (voorzitter van de commissie) In de werkgroep is meerdere keren de vraag aan de orde geweest of er een externe projectleider moest komen of niet. In meerderheid is gekozen voor een externe projectleider, een onafhankelijke projectleider. Daarvoor zijn meerdere redenen. Het gaat om een heel groot project. Je moet iemand hebben die ervaring en deskundigheid heeft om dit soort projecten te leiden. Het is ook belangrijk dat er iemand van buiten bij betrokken wordt, dat het niet alleen een ontwikkeling is van een visie vanuit onze organisatie. Dan kan er kruisbestuiving plaatsvinden.

Enkele sprekers hebben al gezegd dat wij de deskundigheid die in de organisatie aanwezig is, moeten benutten. Dat is ook het idee van de werkgroep Dualisme en het Presidium en dat idee komt duidelijk in het stuk naar voren.

De heer Aafls heeft de wens geuit om de tijdelijke werkgroep op te heffen. De werkgroep

gaat zich buigen over haar toekomst en dan komen wij te zijner tijd nader van gedachten te wisselen over de vraag of de werkgroep in de huidige vorm moet blijven bestaan of moet worden opgeheven.

De heer Colijn stemt in met de eerste fase, maar ik hoop dat zijn fractie het volledige voorstel steunt. Ik ga daar eigenlijk van uit.

De heer Babijn heeft gezegd dat zijn fractie liever geen externe projectleider wil en heeft daarvoor argumenten aangedragen. Dat is een alternatief, maar de werkgroep vindt het geen goed alternatief.

Toen de heer Dorst zijn betoog hield, dacht ik: waar gaat het over? Ik kreeg de stellige indruk dat zijn betoog niet van tevoren door de fractievoorzitter gelezen was en zeker niet geaccordeerd. Ik weet niet meer waarvoor de SGP staat: progressief of conservatief. Daarom gaat het bij dit agendapunt ook niet. Ik raad zijn fractievoorzitter aan nog eens intern met de heer Drost te spreken over de koers die de SGP vaart. Ik heb wel begrepen dat de SGP-fractie het voorstel van harte ondersteunt.

De heer Robesin is geen voorstander van Zeeland Waterunie. De werkgroep heeft zich daarover niet gebogen. Ik laat mij daarover als voorzitter van de werkgroep niet uit. In een andere hoedanigheid hoop ik dat in de toekomst wel te doen en misschien adhesie te betuigen aan de heer Robesin.

De heer **Robesin** (PvZ). Mag ik het kaartje dat bij hem in het apparaat zit, straks even hebben?

De heer **Roeland** (SGP). (voorzitter van de commissie) Dat kaartje is alleen voor de waarnemend voorzitter, die spreekt als voorzitter van de werkgroep en tegelijk waarnemend voorzitter van het Presidium is. Ik laat aan de voorzitter over hoe zij met het kaartje omgaat.

De heer **Robesin** (PvZ). Het lijkt mij namelijk een handig kaartje.

De **voorzitter**: Het is een handig kaartje, maar de heer Roeland spreekt hier niet als lid van de SGP. Daarom heeft hij dit kaartje.

De heer **Roeland** (SGP). (voorzitter van de commissie). Ja, er is over nagedacht! De heer Robesin heeft gezegd dat de visie niet bindend moet zijn voor toekomstige colleges. Daarom staat er in het voorstel dat de visie kan fungeren als leidraad. De werkgroep Dualisme hoopt dat er een visie tot stand komt die als leidraad gaat fungeren. Uiteraard moeten de Staten

toekomstige colleges en toekomstige Staten niet binden. Dat kunnen zij niet.

De heer Van Gent heeft het voorstel van harte onderschreven en heeft citaten van Calon aangehaald. Ik ben blij met deze ondersteuning en had niet anders verwacht, gezien de stellingname van de heer Van Gent binnen de werkgroep.

De heer Markusse is ook warm voorstander van de visie. Over de projectleider heb ik al gesproken. Ik ben ook in voldoende mate ingegaan op de inbreng van de heer Van Dijen.

De **voorzitter**: Is er behoefte aan een tweede termijn?

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Wie niet wil nadenken over de toekomst, heeft geen toekomst. Dat is echt belangrijk. Ik benadruk dat nogmaals richting de SP-fractie. Ik heb aan het eind van mijn bijdrage in eerste termijn gezegd: laten wij ons realiseren waarvoor wij het doen. Wij doen het niet voor de buurvrouw of de buurman, maar voor de kinderstemmen die over 30 jaar in Zeeland klinken.

Daaraan moeten wij onze kracht en liefde geven. Wij hebben de dure plicht om altijd te blijven nadenken over de toekomst. Wij kunnen daar niet voor weglopen.

De heer **Van Dijen** (SP). De SP-fractie denkt wel degelijk na over de toekomst. Het gaat om de manier waarop dit voorstel tot stand komt. Wij zullen niet instemmen met het voorstel.

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik heb goed naar de heer Roeland geluisterd en heb hem vooral horen spreken over de projectleider. Ik vraag mij af hoe ver van buiten die moet komen. Gaan wij buiten de landsgrenzen zoeken? Er moeten bijeenkomsten worden georganiseerd waar de bevolking zich kan melden. Wij hebben gelieerde instellingen die daartoe prima in staat zijn en die wij al betalen om ons producten te leveren. Misschien kan dit een van die producten zijn. Dat scheelt weer op de externe begroting.

De heer **Roeland** (SGP). (voorzitter van de commissie) Die suggestie zullen wij doorgeleiden naar de stuurgroep en het overlaten aan de stuurgroep. Het lijkt mij een redelijk alternatief.

De **voorzitter**: Het ontwerpbesluit luidt: de Staten van de provincie Zeeland, gelezen het voorstel van het Presidium, besluiten: een toekomstverkenning

te houden die moet leiden tot een toekomstvisie voor Zeeland in het jaar 2040, hiertoe 350.000 euro uit het budget Initiatieven PS van de jaren 2012 en 2013 ter beschikking te stellen, waarvan 200.000 euro in 2012 voor het aanstellen van een projectleider en het uitwerken van de scenario's en 150.000 euro in 2013 voor een communicatieplan.

Het voorstel wordt vervolgens bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de fractie van de SP tegen het voorstel heeft gestemd.

19. Statenvoorstel Wijziging reglement van orde provinciale Statencommissies Zeeland (SGR-23)

Dit voorstel wordt zonder discussie met algemene stemmen aangenomen.

20. Statenvoorstel Mandaat Zeeuwse delegatie Algemene Vergadering IPO op 21 juni 2012 (SGR-24)

De heer **Bierens** (VVD). Wij zijn voor met een kanttekening. Wij weten immers nog niet wat er in de IPO-vergadering aan bod komt. Wij moeten daarover donderdag in de commissie spreken. Dit is een blanco cheque. Wij hebben alle vertrouwen in de commissie, maar willen wel weten waarover het gaat.

Dit voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

De vergadering wordt van 12.30 – 14.00 uur geschorst.

21. Vragensessie

22. Vragen van het lid Robesin over internationale Rondetafelconferentie Schelde/Westerschelde

Voorzitter: Roeland

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Op 10 mei jl. heb ik mevrouw Peijs een brief gestuurd waarin ik haar, gelet op de politieke actualiteit en de val van het kabinet, opriep om te bevorderen dat de reeds eerder door mij bepleite internationale rondetafelconferentie Schelde-Westerschelde wordt

gehouden voorafgaand aan de Tweede Kamerverkiezingen op 12 september 2012. Op die manier zouden een nieuwe Kamerbezetting en een nieuwe regeringsploeg rekening kunnen houden met de nieuwe dan wel aangepaste bilaterale beleidsinzichten om te komen tot een zeer dringend gewenste bijgestelde langetermijnvisie voor het hele Schelde- en Westerscheldegebied. De huidige langetermijnvisie voldoet niet meer en leidt alleen maar tot nieuwe spanningen en discussies. Het zou een heel goede stap zijn als dat zou kunnen.

Op dat verzoek heb ik nog steeds geen formeel antwoord mogen ontvangen. Wel heb ik langs een omweg begrepen dat er een datum zou zijn gepland in oktober dit jaar. Ik geloof dat de heer Heijning daarover in de commissie een opmerking heeft gemaakt. Ik wil graag van mevrouw Peijs weten waarom ik tot dusver geen antwoord heb ontvangen op mijn brief van 10 mei 2012 en of het waar is dat er intussen een definitieve datumkeuze is gemaakt.

Mevrouw **Peijs**. Soms worden er vragen gesteld die naar de reeds bekende weg vragen. Over die internationale conferentie hebben de heer Robesin en ik al een aantal malen gesproken. Hij is eigenlijk de enige die weet hoe het zit. Wij zijn niet de organiserende partij. De conferentie zal op ons verzoek wel in Middelburg zijn en zal niet alleen over de toekomst gaan. Het is een conferentie die eigenlijk onder de regie valt van de VNESC en die wordt georganiseerd om alle maatregelen die op de Westerschelde betrekking hebben tot nu toe, te evalueren. Daarvoor is de conferentie bedoeld. Ik heb in Brussel toegevoegd dat wij die inzet heel goed vinden, maar dat wij ook naar de toekomst willen kijken. Wij willen op de langere termijn weten hoe het met de Westerschelde gaat. Gaan wij elkaar weer met dit soort zaken te lijf zoals de laatste jaren, waardoor de hele relatie met onze burens wordt verziekt? Dat willen wij niet. Wij willen normaal kunnen samenwerken met de burens. Als wij zelf een conferentie organiseren vlak voordat er een internationale conferentie over de Schelde is, komt er geen hond.

De Scheldeconferentie was oorspronkelijk georganiseerd op 12 september 2012, maar dan hebben wij verkiezingen en een Oesterpartij. Die Oesterpartij kan samen met de verkiezingen wel doorgaan, maar de Scheldeconferentie niet. Daarom hebben wij de Belgen gevraagd om een andere datum te vinden.

Voor zover ik nu weet, vindt de conferentie plaats op 12 oktober 2012. Als de conferentie op 12 september 2012 wordt gehouden, hebben wij niet de Tweede Kamer in huis die er straks over gaat besluiten, want die wordt pas op die dag gekozen. Dan heb je de oude Kamer en niet de nieuwe. De datum van 12 oktober 2012 zou dus

nog niet zo gek zijn. Er kan dan nog van alles gebeuren. Er is nog niets besloten. Wij weten dan wel wie er in de Tweede Kamer zitten en wie wij kunnen uitnodigen. Waarschijnlijk zijn de Kamercommissies dan ook ingedeeld. De timing is dus eigenlijk perfect.

Had ik de Staten hierover moeten berichten? De heer Robesin en ik wisten dat het in Middelburg zou zijn. Dat heb ik hem meteen toen ik het hoorde, verteld. Ik kan echter niet met zekerheid zeggen dat 12 oktober 2012 doorgaat, omdat ik niet de organiserende partij ben. Voorlopig is dat zo, maar ik kan er verder geen duidelijkheid over geven. Wij hopen dat ook de Europese Commissie wil aanschuiven. Wij willen immers een echte discussie. Dat is echter op dit ogenblik nog niet zeker.

Als je de conferentie eerder wilt houden dan 12 september 2012, komt er echt niemand, in ieder geval geen enkele Vlaming. Niemand gaat voor dat formele moment zitten van de evaluatie die wij gaan meemaken. Het heeft dus geen zin om te proberen die datum naar voren te halen. Bovendien is het nu al juni. Iedereen gaat straks op vakantie. Zelfs al zouden wij het willen, dan krijgen wij het niet meer georganiseerd. De geplande datum is volgens mij perfect.

Nu ik hier toch mag staan, heb ik nog iets uit te spreken met de heer Robesin. Ik ben blij dat de statenleden er allemaal bij zijn. Op een middag stemde de Tweede Kamer over het alternatief van de heer Bleker. De heer Bleker had in de Kamer gezegd: het is mijn alternatief of de Hedwigepolder. Iemand van het ANP belde mij op en zei: "mevrouw Peijs, de heer Bleker zegt in de Kamer: het is mijn alternatief of de Hedwigepolder en de Kamer heeft gezegd: in ieder geval niet het alternatief van de heer Bleker". Als de Kamer zoiets zegt, is dat zwaarwegend. Het zou betekenen dat het dan de Hedwigepolder moet worden. Ik heb gezegd dat dit in Zeeland heel zwaar zou aankomen en dat de regering niet anders zou kunnen doen dan ervoor zorgen dat er voor Zeeuws-Vlaanderen een soort vergoeding zou komen. Dat is niet de 20 mln. die er moet komen voor de wegverbreding waarmee de heer Van Beveren bezig is, maar dat zou een extra 20 mln. zijn, waarmee je voor jonge ondernemers in Zeeuws-Vlaanderen een investeringsfonds kunt maken.

Waarom dacht ik dat dit een goede idee was? De Hedwigepolder is op zijn minst 60 mln. goedkoper dan het alternatief van de heer Bleker. Ik vond dat daarvan een stukje in Zeeland mocht vallen en in het bijzonder in Zeeuws-Vlaanderen, omdat dat de pijn over zich heen krijgt. Er was geen sprake van dat het dezelfde 20 mln. was. Het was een extra 20 mln. waarvoor je een reserveringsfonds kunt instellen of dat je kunt gebruiken voor een aantal initiatieven die Zeeuws-

Vlaanderen belangrijk vindt, omdat daar de pijn wordt geleden.

De heer Robesin heeft geen antwoord gekregen op zijn brief, omdat ik niet vaak op die toon wordt toegesproken. Wij praten dat wel een keer uit, maar niet op een moment waarop ik heel boos ben. Die boosheid is gezakt en wij hebben daarnet even samen gesproken. Ik ben blij dat wij het hier kunnen uitpraten.

De **voorzitter**: Heeft de heer Robesin behoefte aan aanvullende vragen?

De heer **Robesin** (PvZ). Het is de vragensessie, dus het is wat lastig om antwoord te geven op wat mevrouw Peijs zojuist heeft verteld. De brief van 10 mei 2012 staat los van wat daarna is gebeurd. Ik had na 10 mei 2012 best een antwoord kunnen krijgen.

Mevrouw **Peijs**. Het kwam terug in dezelfde brief. Daarom knoop ik het nu ook aan elkaar.

De heer **Robesin** (PvZ). Nou ja, oké, prima. Wat mij - en dan spreek ik niet voor mijzelf maar voor de regio Zeeuws-Vlaanderen - tegen de borst stuitte, was dat mevrouw Peijs de indruk wekte dat de keuze al gemaakt was. Plan 2 bleek weg, dus werd het de Hedwigepolder. Zeeuws-Vlaanderen moest blij zijn, want dat kreeg mogelijk een pot van 20 mln. om te investeren.

Mevrouw **Peijs**. Die zekerheid heb ik niet uitgesproken. Ik heb gereageerd op een vraag van een journalist van het ANP, die vertelde wat er gebeurde in de Kamer en mijn reactie daarop vroeg. Ik heb toen gereageerd. De keuze van de heer Bleker was: of zijn alternatief of de Hedwigepolder. Ik heb gezegd dat ik ervan uit moest gaan dat de heer Bleker geen onzin vertelt in de Kamer. Als het dan de Hedwigepolder is, is er naar de Zeeuws-Vlamingen wel iets goed te maken.

De heer **Robesin** (PvZ). Meer wil ik er ook niet over zeggen. Ik hoop dat wij er samen in een gesprek nog eens uitkomen. Het schoot bij mij in het verkeerde keelgat, omdat die keuze nog helemaal niet is gemaakt en waarschijnlijk ook nooit gemaakt zal worden. Ik vond het niet moment om daarover in deze sfeer iets te zeggen, maar daarover kunnen wij van mening verschillen.

De **voorzitter**: Is de heer Robesin klaar?

De heer **Robesin** (PvZ). Ik heb een vraag gesteld over de internationale Scheldeconferentie. Ik begrijp van mevrouw Peijs dat het niet lukt om die voor 12 september 2012 te houden. Zij zegt dat de zaken gesplitst worden. Waarschijnlijk is dat een vergadering van de technische commissie op 12 oktober 2012. Dat is fijn, maar dat is niet de vergadering waar de langetermijnvisie ter sprake kan komen.

De **voorzitter**: U bent klaar?

De heer **Robesin** (PvZ). Misschien heb ik nog een vraag.

De **voorzitter**: Zijn er nog aanvullende vragen?

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Mijn fractie gaat het niet zozeer om de vraag of de conferentie voor of na 12 september 2012 wordt gehouden, maar wel om het feit dat het gebeurt. De betrokkenheid van de partijen is belangrijk. Leidend is dat er echt iets kan worden afgesproken.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Het lijkt ons buitengewoon zinnig dat dan het rapport er is waarin de staat van instandhouding van de Westerschelde wordt geëvalueerd. Volgens onze informatie komt dat in de tweede helft van dit jaar. Als dat er niet is, wordt het een moeilijke discussie, want dat is een essentieel onderdeel ervan.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Op 12 oktober 2012 hebben wij zeer waarschijnlijk nog geen regering. Hecht mevrouw Peijs er niet aan dat wij, als die conferentie plaatsvindt, al een regering hebben en een nieuwe staatssecretaris?

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Mijn vraag betreft de 20 mln. die mevrouw Peijs graag aan de Zeeuws-Vlamingen zou hebben gegund. Ik gun hen die 20 mln. ook, maar denkt zij dat het realistisch is? Ik heb altijd het idee gehad dat het alternatief van de heer Bleker nog gefinancierd moest worden en dat hij dat geld ergens vandaan moest toveren als zijn alternatief zou worden uitgevoerd. Er is op dit moment nog niets te vergeven.

Mevrouw **Peijs**. Voorzitter. Bij het regeerakkoord is er 190 mln. gereserveerd voor de oplossing van het Hedwigeprobleem. Die 190 mln. had de staatssecretaris ruim nodig. Tussen de Hedwigepolder op de in het verdrag vastgelegde manier en het alternatief zit een heel groot gat. Als je na al dat gedoe toch op de Hedwigepolder uitkomt, vind ik dat er wel iets naar Zeeuws-Vlaanderen kan, ofwel naar jonge ondernemers of naar andere projecten.

De heer **Robesin** (PvZ). Vervroegd tolvrij maken van de Westerschelde is geen optie?

Mevrouw **Peijs**. Ik ga daar niet over. Ik vind dat het daar terecht zou mogen komen.

Mevrouw Van Unen wil graag dat er een staatssecretaris bij de conferentie is. Er is dan uiteraard nog geen regering. Ik verwacht die niet voor het eind van het jaar, hoewel je het nooit weet. Ik denk dat de informatie dan nog loopt. Ik hecht er echter meer aan dat de nieuwe Kamer er zit. De nieuwe Kamer zit er een week na de verkiezingen. De Kamerleden zijn dan mans genoeg om daarna de boodschap verder te brengen.

Ik kan mij niet voorstellen dat de technische commissie van de Westerschelde gaat evalueren zonder een evaluatierapport. Dat moet er gewoon zijn en ik denk dat het er zal zijn. Anders zal het uitgesteld worden. Dat is misschien de onzekerheid die erin zit.

De vraag van de heer Robesin ben ik even kwijt.

De heer **Robesin** (PvZ). Mevrouw Peijs stelt dat het fysiek niet mogelijk is om op 12 september 2012 iets te organiseren. Zij zegt dat dit niet kan met de agenda's en dat men dat bovendien niet zal doen. Dat laatste vind ik het belangrijkste. Weet zij van de Vlamingen dat zij dat inderdaad niet gaan doen? Je zou ook kunnen denken aan een goede voorbespreking.

Mevrouw **Peijs**: De Vlamingen willen hun eigen toneel. Dat toneel zetten zij dan wel hier in Middelburg. Zij zijn echter de technische Scheldecommissie. De Antwerpse haven heeft mij laten weten 's middags ook te willen spreken op het podium. 's Morgens zal de evaluatie zijn met alle partijen en 's middags is er het podium dat wij kunnen aanwenden om met elkaar vooruit te kijken en te zeggen wat wij met de Westerschelde willen.

Laat de Europese Commissie maar eens vertellen wat zij ervan vindt. Ik ben daar nog niet zo gerust op. Laat de Antwerpse haven maar eens vertellen wat die ervan vindt. Informeel hecht de

Antwerpse haven niet aan verdere ontpoldering. Laten wij die gelegenheid aangrijpen. Dan zijn alle Vlamingen er. Wij krijgen hen niet bij elkaar als het niet op dat podium is.

De **voorzitter**: De heer Robesin heeft zijn punt gemaakt. Hij heeft veel meer termijnen gehad dan in een vragensessie gebruikelijk is. Het is een politiek belangrijk onderwerp, maar het antwoord is gegeven. Ik wil dit afronden.

De heer **Robesin** (PvZ). Mag ik een kleine slotvraag stellen?

De **voorzitter**: Heeft het de goedkeuring van de Staten? Dat blijkt niet het geval. Mijnheer Robesin, u hebt vier keer het woord gekregen. Ik stel voor af te sluiten.

Voorzitter: Peijs

23. Vragen van het lid Schönknecht-Vermeulen over de grondverwerving in Waterdunen

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (VVD). Voorzitter. Alle statenleden hebben een mail ontvangen over de grondverwerving in Waterdunen. Er wordt uit een brief van 16 april 2012 geciteerd. Ik wil graag van de gedeputeerde weten of dat citaat klopt en wat zijn visie is over de grondverwerving.

De heer **Van Heukelom** (GS). Wij zijn met diverse grondeigenaren individueel aan het afsluiten. Over twee weken moet het rond zijn. Omdat het college en PS de voorwaarden hebben vastgesteld, lijkt het mij onverstandig om hier individuele gevallen te behandelen. Dat lijkt mij heel onverstandig in dit traject.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (VVD). Mijn vraag is of GS of degene die de onderhandelingen voeren, afwijken van datgene wat de Staten hebben vastgesteld.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik zou niet durven.

24. Moties niet behorend bij een agendapunt

25. Motie van het lid Evertz over verbetering vergelijkbaarheid provincies

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. De PvdA-fractie wil vanmiddag een motie indienen, getiteld "Verbetering vergelijkbaarheid provincies". Gemeenten benchmarken wat af en de provincies lopen achter op dat gebied. Het lijkt onze fractie nuttig om te beginnen om provincies onderling te vergelijken in de uitoefening van hun taken. Dat geeft vooral inzicht in provincie-specifieke taken, zoals inwonersaantal, geografie en fysieke veiligheid. Als wij daarin inzicht hebben, kan dat nopen om gedifferentieerd te onderhandelen met het Rijk.

Zeeland is en blijft een specifieke provincie in Nederland, zeker omdat wij tweede risicogebied zijn. Wij zitten met een specifieke geografie. Daarom is het van belang dat het Rijk weet dat wij zo'n specifieke provincie zijn. Daarom deze motie.

In de motie dragen wij GS op om het IPO, als vereniging van alle provincies, te verzoeken een vergelijking of benchmark te maken, in het bijzonder op het gebied van het provinciefonds en alle andere uitkeringen.

De **voorzitter**: Door het lid Evertz is de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Zeeland in vergadering bijeen op vrijdag 8 juni 2012,

Overwegende dat:

- gemeenten, mede door inspanningen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING), verder zijn met onderlinge benchmarking dan provincies;*
- een grotere onderlinge vergelijkbaarheid van provinciale begrotingen en jaarrekeningen een bijdrage kan leveren aan de taakuitoefening door Provinciale Staten en inzicht kan geven in verschillen in doelmatigheid en efficiëntie van de provincies;*
- het doelmatiger is om de initiatieven van individuele provincies ter vergroting van de leesbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van begrotingen op elkaar af te stemmen;*
- dat er provincies zijn waar het aan een financieel krachtige en initiërende gemeente ontbreekt, dragen Gedeputeerde Staten op om:*
- het Interprovinciaal Overleg (IPO te verzoeken om met een voorstel te komen om de vergelijkbaarheid en benchmarking tussen provincies te verbeteren op het gebied van het provinciefonds en andere uitkeringen;*

- het Interprovinciaal Overleg (IPO) in te laten zien dat provinciespecifieke factoren zoals inwoneraantal, geografie, demografie en fysieke veiligheid nopen tot gedifferentieerd onderhandelen met het Rijk;

en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie krijgt nr. 2

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Of de gemeenten echt zo ver zijn als wordt gesuggereerd, weet ik niet. Ik heb wat geïnformeerd. Ik raad mevrouw Evertz aan het rapport Wij laten ons niet kennen van Klaassen en Bordewijk nog eens door te lezen, want daarin staat dat de gemeenten nogal verschillen. Bij de verdeling en bij de discussie in de Tweede Kamer bleek namelijk dat bijvoorbeeld de gemeenten Amsterdam en Rotterdam 300.000 euro voor een dierentuin kregen, waarop Emmen zei: die van mij is groter. Ik weet dus niet of het allemaal wel zo goed geregeld is.

De motie vraagt het IPO om daarna gedifferentieerd te onderhandelen met het Rijk. Dat zal niet via het IPO gaan. Die organisatie treedt namens alle gemeenten op. Een van de zwakke punten van het IPO is verdeling. Ik zal mij niet tegen de motie verzetten, maar het zou kunnen zijn, gelet op de dierentuindiscussie bij de VNG, dat als alles boven tafel komt, wij misschien wel slechter uit zijn dan nu. Daarvoor waarschuw ik mevrouw Evertz.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Dat is ondervangen doordat wij spreken over het provinciefonds en alle andere uitkeringen. Wij komen daar niet slechter uit.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik heb niet de zekerheid dat het niet zo is, maar begrijp wat mevrouw Evertz bedoelt. Cebeon heeft voor ons een rapport geschreven, maar heeft ook voor het Rijk een rapport geschreven over de verdeling van het provinciefonds als het gaat over de ijkpunten. Het is enorm moeilijk om dat in te schatten. Met deze waarschuwing wil ik de motie in het IPO-bestuur brengen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Ik neem aan dat de gedeputeerde de belangen van Zeeland behartigt en dat het op deze manier is ondervangen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Het IPO-bestuur heeft afgesproken dat het allereerst de belangen van het IPO zal verdedigen. Ik neem mij altijd voor

dat ik dan heel stiekem in ieder geval naar Zeeland kijk.

De heer **Bierens** (VVD) Voorzitter. De motie beoogt dat Zeeland er niet slechter van wordt. Er moet in beeld worden gebracht waar de verschillen liggen ten opzichte van de Randstad, waardoor Zeeland tekort wordt gedaan. Vindt mevrouw Evertz het, na de beantwoording van de gedeputeerde, nog nodig om de motie in te dienen? Wellicht kan zij de indiening van de motie uitstellen om na te gaan of niet het tegenovergestelde wordt bereikt van wat zij met de motie beoogt. Wij willen de motie wel steunen, maar willen er niet slechter van worden.

De **voorzitter**: Ik mag er misschien aan toevoegen dat op de fysieke veiligheid mevrouw Ter Horst ons destijds heeft gehonoreerd op het feit dat wij weliswaar weinig inwoners hebben, maar heel veel risico's.

De heer **Beekman** (CU). Mevrouw Evertz zegt dat het voordeliger moet uitpakken voor Zeeland, maar dat kun je niet zeggen. Als je vooraf zo'n traject inzet van benchmarking, kun je niet zeggen dat wij dat alleen maar willen als het voor ons voordeliger uitkomt. Als je zoiets in IPO-verband doet, kijken er nog 11 provincies mee. Zij gebruiken vervolgens hetzelfde instrument zodra het in hun voordeel werkt. Ik vind het erg tricky. Ik vraag mij af wat het voor Zeeland toevoegt, gezien de rapportages die wij hebben ontvangen en waarover wij de komende tijd flink van gedachten gaan wisselen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ik heb begrepen dat de PvdA-fractie deze motie in alle provincies gaat indienen. Er zijn natuurlijk provincies die er slechter uitkomen. Dat kan niet anders. Dat zou heel goed Zeeland kunnen zijn.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Beoogt mevrouw Evertz dat Zeeland de autonomie over de inrichting van de begroting - voor zover daarvan sprake is, want er zijn natuurlijk begrotingsregels - moet prijsgeven en dat er een door het IPO ontwikkeld raamwerk komt waarbinnen alle provincies hun begroting moeten inrichten?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Wij hebben ook vraagtekens. Het kan niet de bedoeling van de motie zijn dat de provincie Zeeland erop achteruit gaat. Ik geef mevrouw Evertz in overweging om de motie aan te houden en er wellicht op 22 juni 2012 op terug te komen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Het gevoel van de Staten proevende, acht ik het verstandig om de motie aan te houden en er op 22 juni 2012 op terug te komen.

De **voorzitter**: Het is interessant om te weten wie ermee begonnen is. Komt dat initiatief uit de Randstad? Dan zullen wij er niet op vooruitgaan.

Motie nr. 2 wordt aangehouden.

26. Motie van het lid Van der Maas over verbetering doorstroming Noord-Zuid-verbinding

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Zeeland moet betrouwbare en veilige verbindingen hebben. Onze provincie moet vooral bereikbaar zijn. Daarom dient de SGP-fractie samen met de fracties van VVD, PvdA en CDA een motie in voor een betere doorstroming op de Noord-Zuid-verbinding. Dat betreft twee trajecten: de N59 Hellegatsplein-Zierikzee-Oosterscheldekering, in het bijzonder het stuk Hellegatsplein-Zierikzee, en de N256 Zierikzee-Goes.

Wij weten allemaal dat de N59 een weg is met heel veel knelpunten, weinig doorstroming, filevorming en hier en daar verkeersonveiligheid. In feite geldt dat ook voor de N256. Daar zien wij vooral in het toeristenseizoen behoorlijk veel oponthoud. Een en ander is slecht voor de provincie, voor het werken, het wonen en het recreëren. Regelmatig krijgen wij klachten van ondernemers op Schouwen-Duiveland, maar ook Oost-Flakkee en Noord-Beveland over de bereikbaarheid. Ook wordt gevraagd wanneer er iets aan wordt gedaan, wanneer het op de agenda wordt gezet en wanneer het prioriteit krijgt.

In Schouwen-Duiveland is door de raadsfractie unaniem een motie aangenomen omtrent de N59. Ook in de gemeente Oost-Flakkee leeft het idee dat hieraan iets moet worden gedaan.

Wij weten dat er al gesprekken gaande zijn. Het is niet zo dat iedereen stil zit; er gebeuren al dingen. Er moet echter vooral regie komen. Het is niet eenvoudig. De N59 ligt grotendeels in Zuid-Holland en gedeeltelijk in Zeeland. De gemeentelijke en provinciale overheden moeten samen optrekken bij dit wegedeelte. Wij willen graag een plan hebben. Er zal wellicht een rapport moeten komen. Er moeten immers cijfers zijn. Wil je iets in het MIRT krijgen, dan gebeurt dat op basis van de onderliggende cijfers. Wij vragen GS initiatief te nemen en met die gezamenlijke visie te komen.

Tot nu toe is er teveel geknipt bij de N59. Er is steeds een bepaald traject uit gehaald. Wij willen graag één plan voor de hele route. Daarbij willen wij ook de N256 betrekken. In de visie moet vooral verwoord worden waarom de N59 zo belangrijk is voor Zeeland. Wij willen met de andere indienende partijen een bereikbaar en verkeersveilig Zeeland en wij hopen op een brede steun in de Staten.

De **voorzitter**: Door het lid Van der Maas is de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Zeeland in vergadering bijeen op 8 juni 2012;

overwegende dat:

- er al een aantal jaren sprake is van een slechte doorstroming op de N59 Oosterscheldekering-Zierikzee-Hellegatsplein;*
- de economische ontwikkeling van Zeeland (met name Schouwen-Duiveland) door de verkeersinfrastructuur niet bevordert wordt;*
- ondernemers en lokale overheden al langer pleiten voor een aanpak van de N59;*
- de gemeenteraad van Schouwen-Duiveland op 29 januari 2009 met algemene stemmen de motie "Onderzoek naar grootschalige verbeteringen N57 en N59" heeft aangenomen;*
- uit de netwerkanalyse van de provincie Zeeland naar voren is gekomen dat de N256 en de N59 geconstateerde bereikbaarheidsknelpunten zijn;*
- het ANWB EuroRAP-onderzoek uitwijst dat de N59 een verkeersonveilige weg is;*
- diverse studies van o.a. Rijkswaterstaat en de provincie Zeeland uitwijzen dat er tot 2020 een forse groei wordt verwacht van het verkeersaanbod op de N59, waardoor er capaciteitsproblemen zullen ontstaan;*
- er in 2011 een brochure is opgesteld met diverse verbetervoorstellen voor de N59, door gemeente Schouwen-Duiveland, de gemeenten op Goeree-Overflakkee, Kamer van Koophanden Zuidwest-Nederland, MKB-Zeeland, Ondernemerskring Schouwen-Duiveland en Vereniging Bedrijven Goeree-Overflakkee;*
- de N59 een Rijksweg is en onder verantwoordelijkheid valt van de minister;*
- een groot deel van de knelpunten op de N59 zich op Zuid-Hollands grondgebied bevindt;*
- de N256, Zierikzee-Goes, een provinciale weg is en onder verantwoordelijkheid van de provincie valt;*
- de N256 door voornamelijk toeristisch verkeer vaak gestremd is en een slechte doorstroming als gevolg heeft op het traject Hellegatsplein-Zierikzee-Goes;*

zijn van mening dat:

- Zeeland gebaat is bij een goede infrastructuur en goede bereikbaarheid;*

- de N59 en de N256 (Hellegatsplein-Goes) belangrijke verkeersaders zijn voor de bereikbaarheid van Zeeland vanuit Zuid-Holland en omgekeerd;
- verbetering van de Noord-Zuidverbinding vanaf Hellegatsplein tot Goes belangrijk is voor de economische vitaliteit en leefbaarheid van Zeeland (wonen, werken en recreëren);
- ondernemers, toeristen en forensen niet onnodig getroffen mogen worden door de problemen op de N59 en N256;
- de signalen van burgers, ondernemers en andere overheden over de N59 uiterst serieus moeten worden genomen;
- een betere doorstroming en bereikbaarheid ook zorgt voor een grotere verkeersveiligheid;
- het wenselijk is dat de provincie als regisseur met andere partners een gezamenlijke visie heeft en deze naar voren brengt bij de minister;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. in overleg te treden met de gemeente Schouwen-Duiveland, de gemeenten op Goeree-Overflakkee en de provincie Zuid-Holland om tot een gezamenlijke visie te komen voor een betere doorstroming op de N59, zodat de bereikbaarheid van de regio wordt verbeterd;
2. deze gezamenlijke visie binnen tien maanden op te stellen en over te brengen aan de verantwoordelijke minister en de Tweede Kamer;
3. in het volgende MIRT-overleg deze gezamenlijke visie m.b.t. de N59 aan de orde te stellen;
4. onderzoek te doen naar oplossingen voor een betere doorstroming op de provinciale weg N256 Goes-Zierikzee;
5. Provinciale Staten te informeren over de voortgang van het proces;

en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie krijgt nr. 3

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik mis iets in het betoog van de heer Van der Maas. Ik noem dit soort moties altijd asfaltmoties. Het valt mij op dat dit hele verhaal deel uitmaakt van het collegeprogramma. Het staat er min of meer in. De vier collegepartijen dienen deze motie in. Ik kan mij voorstellen dat zij eens in een kamertje bij elkaar gaan zitten - misschien in het Zeeuws museum, want daar is wel ruimte - en zich eens afvragen of het collegeprogramma wel goed geschreven is. Ik vind dat de motie van weinig vertrouwen in het college getuigt. Kan de heer Van der Maas dat toelichten?

De heer **Van der Maas** (SGP). De heer Harpe noemt het een asfaltmotie. Dan heeft hij iets gelezen wat er niet in staat. Een asfaltmotie betekent immers dat er extra wegen worden

aangelegd. Wij hebben juist gezegd dat er een visie moet komen. Als die visie, samen met de andere overheden, is gemaakt, zullen wij zien wat eruit komt. Wellicht meer asfalt, wellicht ook niet. Visie moet toch iets zijn wat ook de heer Harpe aanspreekt.

De motie wordt inderdaad ingediend door de vier collegepartijen. Ik heb gisteren zitten wachten op een berichtje van de heer Harpe, want dan had ik het logo van GroenLinks er ook op kunnen zetten. Hij heeft mij echter geen bericht gestuurd.

De motie is een steun in de rug van de gedeputeerde. In Stuwende Krachten staat dit inderdaad letterlijk, maar wij weten ook, omdat het over het grondgebied van Zuid-Holland gaat, hoe moeizaam deze kwestie is. Je hebt bovendien te maken met twee gemeentelijke overheden. Wij beogen dat Zeeland hierin een proactieve rol neemt. Laat dat nieuw zijn. Wij proberen de anderen om de tafel te krijgen voor een gezamenlijke visievorming. Wij hebben gezegd dat wij het graag binnen tien maanden willen. Dat stond niet in het collegeprogramma. Wij hebben er alle vertrouwen in, maar willen graag dat het op korte termijn gebeurt.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat wij naar de gedeputeerde gaan luisteren.

De heer **Harpe** (GL). Maar ik heb nog zo veel te vragen bij deze rare motie.

De **voorzitter**: Wij zijn allemaal in shock omdat wij door de GroenLinks-fractie de achterkamertjespolitiek aanbevolen krijgen. Ik stel voor dat wij naar de gedeputeerde gaan luisteren om even bij te komen.

De heer **Harpe** (GL). Ik zou de gedeputeerde juist willen bijvallen. Hij heeft daar volgens mij behoefte aan.

De **voorzitter**. De gedeputeerde heeft nog niets gezegd.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. De aandacht voor de wegvakken N59 en N256 is vooral bij de SGP-fractie niet nieuw. Ik bewaar wel eens wat. Ik heb hier een artikel uit het Reformatorisch Dagblad, gebaseerd op het programma "Nederland van boven". Daarin staat dat Zeeland de slechtst bereikbare provincie is en dat daaraan iets moet gebeuren. In het artikel staat dat zulks wordt bewerkstelligd. Als dat niet

voldoende is, zal de SGP andere wegen behandelen om een goede reisverbinding te realiseren. Sindsdien ben ik heel serieus met dit onderwerp bezig.

Afgelopen maandag heb ik er een gesprek over gehad met de Kamer van Koophandel en de BZW. Bij mijn weten heeft er deze week een gesprek plaatsgevonden tussen de vier gemeenten van Flakkee en de gemeente Schouwen-Duiveland. Het is de bedoeling dat er op basis van verkeersmodelberekeningen een visie wordt opgesteld. Ik weet niet of het lukt om dat mee te nemen voor de MIRT-besprekingen in november, maar het zal niet de bedoeling van de SGP-fractie zijn om het alleen op dat MIRT-overleg toe te spitsen. Het gaat er natuurlijk om dat er iets gaat gebeuren.

Wij zijn er druk mee bezig. Als de visie erin uitmondt dat wij ervoor willen gaan om de doorstroming te bevorderen op die twee wegen, zullen wij dat doen. Wij kunnen niet anders, want dat staat in het coalitieprogramma. Ik zie de motie als een bijzonder positieve ondersteuning van het door ons gevoerde beleid.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Ik krijg sterk de indruk dat de oplossing van het probleem niet zozeer bij Zuid-Holland ligt. Daar hoeft je eigenlijk alleen maar de asfaltmachine op pad te sturen. Juist in Zeeland, bij de Zeelandbrug, de sluisen bij Bruinisse en Kats, liggen de knelpunten. Volgens mij willen wij juist niet dat het verkeer zou gaan over die hele dammenroute. Dat hoort toch ook bij elkaar.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). De dammenroute is een andere route.

De heer **Beekman** (CU). Dat klopt. Wij willen echter juist voorkomen dat veel vrachtverkeer langs die route gaat. Wij willen dat juist via de A58 laten rijden.

De heer **Van Beveren** (GS). Ons beleid is altijd geweest dat wij het liefst het verkeer afwikkelen via de zogeheten hoefijzerconstructie. Dat staat voorop. Wij kunnen die pas doorvoeren als de A4 gereed is. Daarom betalen wij ook een beetje mee aan die A4. Het is heel bijzonder dat wij meebetalen aan een wegvak buiten de provincie.

Dat neemt niet weg dat de bereikbaarheid van Zeeland wel kwetsbaar blijft. Als je alleen afhankelijk bent van die route, is het ook niet goed, zeker in geval van calamiteiten. Daarom hebben wij in het coalitieprogramma staan dat wij ook moeten kijken naar de midden-Zeelandroute en wat minder

naar de eilandenroute waarop de heer Beekman doelt. Dat is zeker niet de route waarover wij vrachtwagenverkeer willen zien.

De midden-Zeelandroute is grotendeels rijksweg. Er zitten knelpunten in en daaraan wordt gewerkt. Voor een gedeelte van Schouwen-Duiveland is bij Rijkswaterstaat een programma in voorbereiding, waarin de verkeersveiligheid op die knelpunten wordt aangepakt. Qua doorstroming betreft het vooral het gebied in Zuid-Holland, waar de wegcapaciteit te beperkt is of het verkeersaanbod te groot. Dat ligt er maar aan hoe je het bekijkt. Daarover moet volgens de motie worden gesproken met de gemeenten op Goeree-Overflakkee.

Wij willen zelf ook een programma ontwikkelen voor de N256. Wij zijn daarmee begonnen, maar wij zitten nog in de voorbereiding. Daar zitten knelpunten die je niet zo snel oplost. Ik zie er bij de Zeelandbrug niet zomaar een rijbaan bijkomen of bij de sluisen bij Kats of Bruinisse een extra bypass. Dat kun je niet oplossen.

De heer **Beekman** (CU). Ik heb inhoudelijk moeite met de motie. In de motie staat dat er behoefte is aan een visie. De gedeputeerde is blij met dat soort ondersteuning en is al bezig een visie te ontwikkelen. Er staat ook een termijn in de motie. Is die haalbaar en reëel? De gedeputeerde noemt enkele knelpunten. Zitten die in de visie? Ik zoek naar nut en noodzaak van deze motie. Ik vind de motie sympathiek en vind ook dat het verkeer flink moet doorrijden, maar dat is een heel andere zaak. Steunen wij een motie die eigenlijk overbodig is?

De heer **Van Beveren** (GS). Het eerstvolgende MIRT-overleg is in november. Ik heb al gezegd dat de visie dan waarschijnlijk nog niet gereed is.

De heer **Beekman** (CU). Hoeveel maanden?

De heer **Van Beveren** (GS).. Dat weet ik niet. Ik moet het afstemmen met de provincie Zuid-Holland, met Rijkswaterstaat als wegbeheerder en met de andere gemeenten. Wij zijn niet de leidende partij. In tien maanden kun je echter heel wat doen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik probeer in het pak te kruipen van de heer Van der Maas als indiener van de motie. Als ik puur naar de inhoud kijk, constateer ik dat het een behoorlijk ingewikkelde problematiek is die de provinciegrens overschrijdt. In de motie wordt gevraagd om binnen korte tijd een aantal dingen te doen, iets wat het college volgens mij niet gaat redden. Ik denk dat

het op basis van technische inzichten verstandig is om deze ingewikkelde problematiek, die overigens ook in het collegeprogramma staat, eerst in de commissie te bespreken op een voorzet van het college. Als de motie aangenomen wordt, weten wij niet exact wat wij aannemen. Wij kunnen nu al met zekerheid zeggen dat de termijn van tien maanden op alle punten niet wordt gehaald.

De heer **F. Babijn** (CDA). Kan de gedeputeerde zich vinden in het uitgangspunt dat de Noord-Zuidverbinding Hellegatsplein-Goes een hogere prioriteit heeft dan de Oost-Westverbinding Zierikzee-Oosterscheldedam?

De heer **Van Beveren** (GS). Ja.

De heer **F. Babijn** (CDA). Dat is een heel duidelijk antwoord.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Ik heb de gedeputeerde horen zeggen dat het verkeersaanbod op sommige plekken te groot is. Er staat, om wat steekwoorden te noemen: wonen, werken, forensen en burgers. Er wordt niet per definitie van uitgegaan dat het asfalt wordt uitgebreid, maar meestal is dat wel de consequentie als er rijbanen te weinig zijn. Wij kunnen er dus eigenlijk bijna vergif op innemen.

Wij kunnen het ook omdraaien: dat voor het wonen, werken, forensen en burgers eens getracht wordt om het openbaar vervoer te stimuleren, dus om mensen uit de auto en in het openbaar vervoer te krijgen. Daar kun je de verkeersstroom ook mee verminderen. In de visie moet dat erbij betrokken worden.

De heer Colijn zegt dat hij van flink doorrijden houdt. Wij zijn meer voor een goede en vooral veilige doorstroming.

De **voorzitter**: Wij gaan stemmen over de motie.

De heer **Van Tilborg** (SP). Mijn laatste opmerking was een vraag aan de indiener van de motie. Hoe staan de indieners tegenover het uitgangspunt om mensen te stimuleren uit de auto te stappen en in het openbaar vervoer te krijgen, vooral vanuit werkgeverskant?

De **voorzitter**: Willen de indieners van de motie reageren?

De heer **Van der Maas** (SGP). Openbaar vervoer moet zeker worden meegenomen. Wij willen visievorming ten aanzien van deze knelpunten. Wij spreken over de N59 en de N256. Daarover willen wij duidelijkheid. De aspecten die de heer Van Tilborg noemt, lopen gelijk op. Het een sluit het ander niet uit.

De **voorzitter**: Is er behoefte aan stemverklaringen?

De heer **Harpe** (GL). Er is vandaag veel geciteerd. Mijn stemverklaring komt uit het boek Prediker: Ik zag de werken aan die onder de zon geschieden en ziet: het was al ijdelheid en kwelling des geestes.

De heer **Colijn** (CU). Als partijen waarvan je het niet verwacht, uit de Bijbel gaan citeren, wordt het bijzonder. De motie wordt ingediend door de collegepartijen. Laat het college gewoon doen waar het goed in is. Laat het op zijn termijn de visie ontwikkelen. Wij zijn voor een visie en hebben er alle vertrouwen in dat die er komt. Dat mogen de collegepartijen ook hebben. Wij hebben geen behoefte om de motie te steunen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de motie wordt gehandhaafd.

Motie nr. 3 wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat een lid van de fractie van de PvdA, een lid van de fractie van D66 en de fractie van GroenLinks tegen deze motie hebben gestemd.

27. Motie van het lid Harpe over overdragen Westerscheldetunnel aan het Rijk

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Het Rijk heeft ons via de commissie-Lodders en het bestuursakkoord ingezet op de kerntakendiscussie. Het vervelende is dat het Rijk wel heel goed ziet hoe taken moeten worden toebedeeld vanuit de provincie naar de lagere overheden, maar zich kennelijk nooit heeft gerealiseerd dat er ook taken zijn die in de provincie liggen en die wellicht terug kunnen naar het Rijk.

Een van de meest opvallende zaken is dat wij in het overigens gelukkige bezit zijn van een Westerscheldetunnel. Dat heeft een geschiedenis.

In het kader van de kerntakendiscussie kunnen wij echter volgens mijn fractie niet meer volhouden dat het hebben, onderhouden en faciliteren van de Westerscheldetunnel een provincietaak is. De GroenLinks-fractie vraagt het college na te denken over de vraag of de Westerscheldetunnel een provincietaak is. Moeten wij niet eens een visie maken, een traject in gang zetten, waarbij wij in kaart brengen of de Westerscheldetunnel behoort tot de taken van de provincie en of er niet een weg is om die tunnel weer langzaam maar zeker naar het Rijk te krijgen?

De strekking van de motie is om die opdracht aan het college te geven met een aantal uitgangspunten en dan in de Staten te bespreken of wij met het nieuwe kabinet, dat er hopelijk eind dit jaar zit, een discussie hierover willen voeren.

De voorzitter. Door het lid Harpe is de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Zeeland in vergadering bijeen op 8 juni 2012;

overwegende dat:

- de provincie Zeeland op basis van het rapport van de commissie-Lodders, het Bestuursakkoord Rijk-Provincies 2008-2011, het bestuurskrachtonderzoek en het vergelijkend onderzoek van Cebeon in discussie zijn over het profiel van de provincie en de bijbehorende kerntaken;*
- de Staten hebben gekozen voor het model 2;*
- in dit profiel richt de provincie zich op het ruimtelijk-economische domein, cultuur en de bovengemeentelijke sociale infrastructuur en zij ontwikkelt zich verder in haar rol als gebiedsontwikkelaar op bovengemeentelijke opgaven;*
- op specifieke en voor de Zeeuwse samenleving belangrijke thema's zal de provincie als gebiedsautoriteit acteren als er sprake is van een bovengemeentelijk en/of provinciaal belang;*
- in overleg met de gemeenten kan de provincie in het sociale domein taken oppakken, maar stelt daarbij geen nieuwe voorwaarden;*
- de provincie door de voorgenomen besluitvorming in goed overleg taken zal overhevel naar de gemeenten;*

, constaterende dat:

- in dezen ook "naar boven" c.q. het Rijk moet worden gekeken welke taken niet meer tot het provinciale domein gaan behoren;*
- naast de fiets-voetveerverbinding de meest in het oog springende oneigenlijke provinciale taak de Westerscheldetunnel is;*

- dit historisch verklaarbaar is maar geen deel kan uitmaken van de provinciale kerntaken en op grond daarvan aan het Rijk kan worden toebedeeld;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- een notitie c.q. voorstel voor de Staten voor te bereiden met de volgende uitgangspunten:*
- is eigendom en beheer WST wel een provincietaak?*
- is beheer bij het Rijk niet meer op zijn plaats, zeker in relatie tot initiatieven voor beprijzing mobiliteit op landelijk niveau:*
- de reële en/of ervaren onrechtvaardigheid van tolheffing is voldoende aanleiding om de kosten voor beheer van de WST te "socialiseren";*
- de herbezinning op privatisering en liberalisering - de achtergrond voor de provincie om de tunnel over te nemen - is inmiddels vergevorderd, heeft zelfs een Eerste Kameronderzoek opgeleverd;*
- voorwaarde bij overname is dat de (aandelen van de) tunnel in overheidshanden blijven;*
- de provincie is bereid om de tunnelaandelen te vervreemden, maar wel met een efficiencykorting (vergelijkbaar met de door het Rijk toegepaste korting op het naar de provincies gedecentraliseerde natuurbeheer);*
- de provincie is bereid na te denken over behoud van oorspronkelijk bezit van de aandelen (4,6%);*
- na bespreking in de Staten (commissie) in gesprek te gaan met het Rijk c.q. het nieuwe kabinet en de Staten daarover zo spoedig mogelijk te informeren;*
- de aan de Tweede Kamerverkiezing van 12 september 2012 deelnemende partijen op korte termijn uit te nodigen om hun mening over deze uitgangspunten aan de Zeeuwse bevolking en Staten kenbaar te maken;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 4.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Het is blijkbaar heel moeilijk voor het college om duidelijk te maken waarom wij destijds de Westerscheldetunnel hebben overgenomen. Het onderwerp blijft steeds terugkomen. In de voorliggende motie wordt gevraagd een traject in gang te zetten, waarbij wij die tunnel langzaam maar zeker weer naar het Rijk kunnen overhevelen. Dat traject loopt, daarin is voorzien. In 2033 gaat de tunnel terug naar het Rijk. In de tussentijd verbeteren wij de N62, verbetert het Rijk de N61 en zal er ook een ruil gaan plaatsvinden. Het ene wegvak gaat naar de provincie, het andere naar het Rijk. Er wordt dus aan gewerkt.

Als het traject versneld wordt, moet er heel veel geld vrijkomen. Wij zien niet waar dat vandaan moet komen. Zoals wij het nu hebben georganiseerd, betalen wij ook de Sluiskiltunnel

vanuit de Westerscheldetunnel. Dat zijn zaken die wij ook graag uitgevoerd willen zien. Ik ontraad het aannemen van de motie.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Ik heb enkele vragen aan de heer Harpe. De gedeputeerde spreekt over de connectie met de Sluiskiltunnel. Het dividend van de Westerscheldetunnel wordt gebruikt bij de Sluiskiltunnel. Hoe moet dit volgens de heer Harpe worden opgevangen? Het gaat ons immers direct geld kosten.

In het verleden zijn de aandelen door de provincie Zeeland opgekocht om te voorkomen dat die naar een derde partij zouden gaan en dat wij helemaal de macht kwijt zouden zijn. Als het plannetje van de heer Harpe doorgaat, hebben wij totaal geen zeggenschap meer over eventuele tolnning en bedragen. Ik weet niet waarmee wij beter af zijn.

De heer **Harpe** (GL). Bij de opdracht aan het college hebben wij voorwaarden gesteld. Het is een gigantisch ingewikkeld traject. Natuurlijk moet je bespreken hoe je omgaat met de Sluiskiltunnel. Wij hebben in de motie uitgesloten dat de tunnel in handen komt van private partijen. In de motie staat niet alleen dat de tunnel naar het Rijk moet. Het college wordt verzocht te kijken wat de mogelijkheden en de onmogelijkheden zijn.

De belangrijkste invalshoek is niet dat de tunnel weg moet, maar dat het geen kerntaak van de provincie is. In de kerntakendiscussie moet je ook naar deze tunnel kijken. In de motie staat een tip om de financiering te vergemakkelijken: kijk eens wat het Rijk heeft gedaan, kan het dat niet nog een keer doen en die tunnel op een of andere wijze overnemen.

Ik zeg niet dat het gemakkelijk is, maar ik vind wel dat wij, uitgaande van de kerntakendiscussie, ook hier de discussie moeten voeren en niet moeten weglomen voor de discussie met het Rijk.

De gedeputeerde zegt dat de tunnel in 2033 over gaat. Dit is een deel van de kerntakendiscussie. Als wij die kunnen uitstellen tot 2033, hoeft niemand in deze zaal zich bezorgd te maken over de uitkomsten van de kerntakendiscussie. Dan hebben wij tot 2033 de gelegenheid. De gedeputeerde zal ook begrijpen dat dit niet de bedoeling is. Het traject om te kijken of de tunnel weer terug kan naar het Rijk, is net zo ingewikkeld of mogelijk nog ingewikkelder dan de discussie die wij hebben gevoerd om de tunnel hier te krijgen. Uitgangspunt is: kerntaak ja of nee.

De heer **Bergen** (CDA). Is infrastructuur volgens de heer Harpe geen kerntaak van de provincie? Ik zal alle andere argumenten om dit monstrem niet te

accepteren aan de heer Van Tilborg laten, want hij heeft die fantastisch verwoord.

De heer **Bierens** (VVD). Ik heb de heer Harpe horen zeggen dat het volgens hem geen kerntaak is. In het verlengde daarvan sluit ik mij aan bij wat de heer Bergen heeft gezegd. Als wij zo nauw gaan meten, moeten wij echter ook nagaan of er nog andere zaken zijn. Moet de provincie een havenbedrijf hebben, moet zij Delta verkopen? Dan moet de discussie breder worden. De heer Harpe haalt er nu een deeltje uit. Ik deel zijn standpunt nog niet.

De heer **Roeland** (SGP). Ik sluit mij aan bij de typering die de heer Bergen aan deze motie geeft. De heer Harpe heeft bij een vorige motie geciteerd uit het boek Prediker. Ik ga dat niet doen, maar als ik een Bijbeltekst zou citeren, zou ik die van toepassing verklaren op deze motie. Ik zal uitleggen waarom. Wij hebben de aandelen verworven. Dat was een heel moeilijke zaak. Een vorig college, met name de heer Peppelaars, heeft dat op een goede wijze tot een afronding weten te brengen. Voor de provincie Zeeland is dat een lucratieve overeenkomst geworden met het Rijk. Ik hoop dat voormalig minister Bos niet meeluistert, want zo heeft hij het waarschijnlijk niet gezien. Voor ons was het een goede overeenkomst. Wij zijn daardoor in staat om de Sluiskiltunnel gerealiseerd te krijgen.

Mijn fractie vindt het een heilloze weg om het nu te gaan omdraaien. Dat zou nogal wat betekenen, zeker in deze tijd. Een volgend kabinet, welk kabinet er ook zal komen, zal op de centjes moeten letten en moeten bezuinigen. Extra geld naar Zeeland en een tolvrije tunnel acht ik dan uitgesloten. Ik vind het jammer dat deze discussie weer oplaait. Op deze manier wordt de bevolking voorgehouden dat er een reële kans is op een tolvrije tunnel. Als politiek zouden wij dit vooralsnog niet meer moeten willen. Op termijn wil iedereen naar een tolvrije tunnel, maar dat moet via zorgvuldige besluitvorming en zorgvuldig financieel beleid op termijn worden gerealiseerd. Vooralsnog is dat op korte termijn niet mogelijk. Daarover moeten wij eerlijk durven zijn, voor of na de verkiezingen. Wij zullen de motie niet steunen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Ik ben blij om te horen dat de SGP-fractie zich via de heer Bergen bij mijn woorden aansluit. Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Bierens over de kerntaken. Wij moeten oppassen dat wij nu niet al vervallen in een voorselectie op de kerntakendiscussie. Wij geven bijvoorbeeld ook heel veel geld aan onderwijs en dat hoort eigenlijk ook niet tot de

kerntaken. Ik vraag de heer Harpe hoe wij daarmee moeten omgaan.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Wij vinden het een sympathieke motie maar het point of no return zijn wij gepasseerd. Wij moeten niet gaan jojo-en met het Rijk.

De heer **Harpe** (GL). Er zijn mij vragen gesteld door de woordvoerder van de SGP-fractie. Hij vroeg of dit een kerntaak is. Dat is de vraag.

De heer **Roeland** (SGP). Ik kan mij niet herinneren dat ik vragen heb gesteld; wel heb ik van alles gezegd.

De heer **Harpe** (GL). Excuus, het was de heer Bergen. Ik behandel u als eenheid, dat zal men mij niet euvel duiden. In de motie wordt de vraag gesteld of dit een kerntaak van de provincie is. Volgens de GroenLinks-fractie is het geen kerntaak van de provincie om een tunnel te exploiteren en te onderhouden. Men is dat op zich met mij eens, maar het is op het ogenblik wat moeilijk te vertalen. De heer Bierens vraagt wat wij met het havenbedrijf en met Delta moeten. Die discussie wil ik graag met hem voeren, voor zover deze bedrijven al niet op afstand zijn gezet. Ik vind het een reële discussie.

De heer **Bierens** (VVD). Wat is het verschil tussen de N.V. Westerscheldetunnel, de N.V. Zeeland Seaports en Delta N.V.?

De heer **Harpe** (GL). Die laatste twee bedrijven zijn op afstand gezet.

De heer **Bierens** (VVD). Dat is toch met de Westerschelde tunnel hetzelfde?

De heer **Harpe** (GL). Ja. Je kunt je afvragen in hoeverre de provincie qua tolheffing nog zeggenschap moet hebben, ook met het belang van de Sluiskiltunnel. De provincie is die verplichting aangegaan.

De heer Roeland wil eerlijk zijn, ook bij de verkiezingen. Daar houd ik hem aan. Ik heb de afgelopen verkiezingen van alle partijen niet anders gehoord dan dat de tunnel tolvrij moet.

De **voorzitter**: Volgens mij zijn alle argumenten gewisseld. Als we de tunnel niet hadden gekocht, was die nu in het bezit van een derde partij die op

winst uit was. Wij gaan stemmen over de motie. Zijn er stemverklaringen?

De heer **Hijgenaar** (D66). De D66-fractie zal de motie niet steunen. Wij steunen normaal gesproken ieder voorstel om de tunnel tolvrij te krijgen. Dit achten wij echter geen begaanbaar pad. Het lijkt niet alleen op trekken aan een dood paard, maar op het importeren van dode paarden om aan te trekken.

De **voorzitter**: In mijn ogen is het paard reeds lang gecremeerd en is het dus moeilijk om eraan te trekken.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Met de realiteit van de dag trek ik de motie in, omdat die kansloos is.

28. Resumptie van de besluiten

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten de resumptie van de besluiten aan de griffier over te laten.

29. Sluiting

De vergadering wordt te 15.15 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland, in hun vergadering van 22 juni 2012, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, griffier